

НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗБІРНИК ЛДІКЗ

Волинська облдержадміністрація
Управління культури Волинської облдержадміністрації
Державний історико-культурний заповідник у м. Луцьку
Волинський краєзнавчий музей

СТАРИЙ ЛУЦЬК

МАТЕРІАЛИ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮБАРТІВСЬКІ ЧИТАННЯ»

М. ЛУЦЬК, 22-23 ТРАВНЯ 2013Р.

ВОЛИНСЬКЕ
СТАРОВИНОКНЕ

ЛУЦЬК, 2013

«MUNIMENTA Y
PRZYWILIEIE W SKRZINI
OKOWAN[E]I...»;
МАТЕРІАЛИ ДО ІСТОРІЇ
РОДУ ЗАСЛАВСЬКИХ

ВИХОВАНЕЦЬ Т.

м. Нетішин

Волинським князям Заславським, бічній лінії дому Острозьких, з історіографією пощастило набагато менше, ніж їх «старшим братам»¹. Чи то не було в них таких колоритних постатей, як, до прикладу, Костянтин Іванович Острозький чи його син Костянтин-Василь, чи то впливають якісь інші фактори — ґрунтового монографічного в теперішньому сенсі слова висвітлення історії Заславські не дочекалися досі.

Це зовсім не означає, що династія цілком випала з поля зору дослідників чи так або інакше зацікавлених осіб. Чи не першими її біографами стали автори панегіричних, часто — поховальних промов. Окремі відомості про Заславських з'являлися на сторінках й інших ранніх творів².

Окремий пласт історіографічної спадщини, у котрому так чи інакше йдеться про згаданий князівський рід, складають геральдично-генеалогічні праці XVI – XVIII століть. Щоправда, Бартош Папроцький у цьому контексті обмежився лише доволі скупкою реплікою: «Tegoż domu i tej dzielnice (що й родина Острозьких. — Т.В.) były książęta Zasławskie, którzy nie podlejszej gotowości zawsze ku obronie Rzeczypospolitej były w onych krajach, zostawili oba potomstwo»³. Своєю чергою, Каспр Несецький присвятив Заславським аж кілька сторінок у своїх працях «Польська Корона»⁴ та «Гербівник Польщі»⁵, і його виклад став чи не найранішим синтетичним опрацюванням діянь цього волинського роду.

Сплеск зацікавлення минувшиною шляхетських родів, який спостерігався у Польщі в другій половині XIX століття, позначився й на відновленні інтересу до Заславських. Історія фамілії з'являється на сторінках праці Адама Бонецького⁶ Волинських Заславських згадано і в гаслі «Заслав» у «Географічному словнику Польського Королівства...»⁷ та присвяченій литовсько-руським князівським родам книзі Юзефа Вольфа⁸. До речі, остання праця не втратила наукової ваги й сьогодні. Менше як за десять років у Варшаві виходить друком черговий том «Загальної енциклопедії С.[амуеля] Оргельбранда», у котрому крім невеличкого загального гасла, присвяченого Заславським, розміщено низку статей про окремих представників родини⁹.

Того ж часу в Російській імперії, у зв'язку з історією Заслава, торка-

СТАРИЙ
ЛУЦЬК

ється генеалогія
рович¹⁰; книжка
«Русская родословная
лії; коротка
енциклопедія
рона¹². Троє
представителів

Радянська
царині не
такі з'явилися
— Українська
історія Укра-

Помітні
ної та ранні
українські
стерігається
з початком

напряму
минуле ро-
ження в к-
ша україн-
ж таки Н.
Блануци²⁰
аевича²³, С.
Ігоря Тесла

Серед
роду Засла-
та Юзеф Д-
праці є до-
за нелегку-
ся, що про-
справі.

Доволі
як видно,
ставник во-
з'явився у
трівни Ча-
та Софію.
батьків³¹.

Споряд-
(дружина
каштеляну
кевичу³². К-
далекій ро-

ється генеалогічно-історичних відомостей про цей рід Микола Теодорович¹⁰; князь Олексій Лобанов-Ростовський уміщує у своєму виданні «Русская родословная книга»¹¹ докладний генеалогічний розпис фамілії; коротеньке гасло Вітольда Руммеля про Заславських з'являється в енциклопедичному виданні Фридриха Арнольда Брокгауза й Іллі Єфрона¹². Трохи пізніше, вже з початком ХХ ст., з конфесійної точки зору представив історію князівської династії Петро Вікторовський¹³.

Радянський період, як видається, особливими зрушеннями в цій царині не позначився, та невеличкі гасла про родину Заславських — Української радянської енциклопедії¹⁴ та Радянської енциклопедії історії України¹⁵.

Помітне пожвавлення з точки зору вивчення пізньосередньовічної та ранньомодерної історії нашої держави, а відтак і минушини українських шляхетських родів та родин, і Заславських зокрема, спостерігається у країнах пострадянського простору¹⁶, а також в Україні з початком 1990-х років. Важливим історіографічним фактом цього напрямку стала поява в 1993 році праці Наталії Яковенко, у котрій минуле родини Заславських знайшло своє, хай і не розлоге, відображення в контексті еволюції українського шляхетського стану¹⁷. Пізніше українська історіографія Заславських представлена працями тієї ж таки Н. Яковенко¹⁸, а також Володимира Александровича¹⁹, Андрія Блануци²⁰, Олексія Вінниченка²¹, Леонтія Войтовича²², Ярослава Ісаєвича²³, Олега Однороженка²⁴, Петра Саса²⁵, Володимира Собчука²⁶, Ігоря Тесленка²⁷.

Серед польських істориків безпосередньо чи посередньо історії роду Заславських у своїх працях торкаються Владислав Чаплінський та Юзеф Длугош²⁸, Ілона Чаманська²⁹, Збігнев Анусік³⁰ та ін. Названі праці є добрим стартовим майданчиком для кожного, хто візьметься за нелегку працю дослідження історії князів Заславських. Сподіваємося, що пропоновані нижче матеріали так чи інакше придадуться у цій справі.

* * *

Доволі помітною та яскравою особистістю свого часу та водночас, як видно, ключовою фігурою публікованого нижче джерела був представник волинського роду Заславських — князь Януш Янушович. Він з'явився у світ 1561 року в родині Януша Кузьмича та Маріанни Петрівни Чапличівни-Шпанівської, які вже мали двох дітей — Михайла та Софію. Сталося так, що у віці кількох років Януш залишився без батьків³¹.

Споряджаючи заповіт, Януш Кузьмич передавав опіку над дітьми (дружина померла ще 1561 року) й родовими маєтками троцькому каштеляну та надвірному гетьманові Григорію Олександровичу Ходкевичу³². Користуючись нагодою, опікунство перехопив впливовий далекий родич — київський воєвода князь Костянтин-Василь Костян-

тинович Острозький. Він підпорядкував собі Заславські маєтки, а дітей віддав на утримання своїй матері, Олександрі зі Слуцьких³³.
 Остаточо на користь Ходкевича справу було вирішено шойно в 1566 році³⁴. Григорій Олександрович забрав молодих Заславських з власної резиденції у Заблудові на Підляшші, «а до осердя їхніх володінь, — як зазначив Ігор Тесленко, — відрядив досвідчених слуг, які стали головними виконавцями волі Ходкевича»³⁵.

В липні 1575 року Михайло Заславський досягнув повноліття, обійняв родові маєтки, звільнив від виконання обов'язків осіб, призначених свого часу опікуном, та призначив своїх намісників. У 1579 році Михайло та Януш розділили між собою родове гніздо — Заслав³⁶, а члени Заславську, Верхівську, Білогородську й Почапецьку волості³⁷.

Чи не першими кроками Януша Янушовича в державно-політичному житті держави стало те, що його у січні 1587 року, невдовзі після смерті Стефана Баторія, разом з іншими дев'ятьма шляхтичами «упрошено» й «обрано» до складу каптурового суду Волинського воєводства³⁸. Кількома роками пізніше, 18 березня 1591 року, Заславський отримує від польського короля Зигмунта III привілей на сенаторський уряд підляського воєводи³⁹ а 1598 року — ще й на житомирське староство⁴⁰.

Політичний злет Януша Заславського збігся у часі з ескалацією суспільного неспокою в Речі Посполитій. Протягом 1591 – 1596 років Польща потерпала від козацьких воєн. 11 січня 1593 року Януш Заславський від імені деяких шляхтичів разом із колом інших присутніх осіб в Луцьку підписав угоду про відкладення судових засідань у зв'язку із вторгненням на територію Волині та Київщини козаків Криштофа Косинського⁴¹. Схожий документ за участю підляського воєводи 29 січня того ж року підписано й у Володимирі⁴².

Наприкінці 1594 року бачимо Заславського з чотирма сотнями власного війська серед магнатських почтів, що мали на меті загородити дорогу татарам, котрі поверталися з Угорщини⁴³. На початку 1596 року підляський воєвода разом із Янушем Острозьким виступає на чолі королівської комісії для вирішення питань, пов'язаних із козацьким рухом⁴⁴. Невдовзі по тому князь взяв участь у каральній експедиції проти козаків на річці Солониці⁴⁵.

В 1599 році, під час конфлікту між Острозькими та Яном Замойським, бачимо Януша Заславського поряд із присутніми на з'їзді в Уєві під Львовом Острозькими та деякими їх союзниками. Як відзначає Томаш Кемпа: «Напевно, крім іншого, радилися щодо справи налагодження стосунків з канцлером та його прибічниками...»⁴⁶

Після смерті Олександра Острозького вивільнений уряд волинського воєводи король у 1604 році віддає Янушу Янушовичові⁴⁷. Його доволі впливовий, князь Заславський стає однією із ключових фігур волинського політикуму початку XVII століття.

Приміт
тами прав
стереженн
вали в цій
— каштел
князь Яну
першим по
мику деле
про скасу

Скрипи
послам на
альними д
востей пр
князь був
такі посту
нити їхні
іншого, зг
кілька осі
лене завд
брав учас

В 1613
литої із Т
волинськи
шов до ск
козаками.
комісія то
не військо

Зупині
Януша Зас
дом конве
1594⁵⁶) ро
(1599)⁵⁸ та
ським езуї
ня бернар
симпатії д
про перебу
в 1599 роц
ня, «явно
ських»⁶³.

Польсь
Януша Зас
«як шанув
номовній п
видається,
гочасної ш

Примітною тенденцією того часу став захист католицькими магнатами прав та свобод православного поспільства, що виявилось, за сповіщенням Михайла Довбищенка, вже на сеймі 1605 року. «Дебютували в цій ролі, — за виразом згаданого історика, — волинські магнати — каштелян краківський Януш Острозький та воєвода волинський, князь Януш Заславський»⁴⁸. 27 березня 1607 року Януш Заславський першим поставив підпис на інструкції Волинського шляхетського сеймику делегатам на Варшавський сейм, у котрій, серед іншого, йшлося про скасування унії та відновлення позицій православ'я⁴⁹.

Скріпив, серед інших, своїм підписом він й інструкцію волинським послам на Варшавський сейм 1609 року. В ній поряд із деякими актуальними для суспільства питаннями йшлося про розширення можливостей православного населення Речі Посполитої⁵⁰. Знаємо, що й сам князь був присутній на згаданому сеймі⁵¹. Як гадає М. Довбищенко, такі поступки православним мали прагматичну мету: краще задовольнити їхні вимоги, ніж перетворити сейм на недієздатний орган⁵². Крім іншого, згідно з постановою сейму 1609 року, Януш Заславський та ще кілька осіб мали провести ревізію луцьких ґродських книг, та поставлене завдання комісія не виконала⁵³. Знаємо, що Януш Заславський брав участь у роботі волинського сеймика 8 березня 1616 року⁵⁴.

В 1613 році спостерігалось чергове погіршення взаємин Речі Посполитої із Туреччиною у зв'язку зі свавіллям козаків. Наступного року волинський воєвода разом з іншими українськими магнатами увійшов до складу комісії, покликаної врегулювати стосунки держави із козаками. Як зазначає Михайло Грушевський, «кінець-кінцем не дала комісія того що могла б дати, але все таке (sic) значно покріпила коронне військо», а козаки отримали від комісії ординацію⁵⁵.

Зупинімось коротко на світоглядних переконаннях/уподобаннях Януша Заславського. Він прийшов на світ у православній родині, згодом конвертував на кальвінізм, а по тому, 1603 (за іншою версією — 1594⁵⁶) року, став католиком⁵⁷. Відомі його фундації костьолів у Заславі (1599)⁵⁸ та Красному Корці (1607)⁵⁹, а також пожертвування ярославським єзуїтам⁶⁰. Традиційно вважається, що йому належить заснування бернардинського кляштора у Заславі (1602)⁶¹. Заславський виявляв симпатії до уніатської церкви⁶². При цьому М. Довбищенко стверджує про перебування в Заславі до 1599 року аріан, а назва с. Лютерівка, яке в 1599 році було передане заславському костьолу, на його переконання, «явно свідчила про колишні протестантські захоплення Заславських»⁶³.

Польський нунцій Антоніо Санта Кроче 1628 року рекомендував Януша Заславського та його синів як добрих і побожних католиків⁶⁴; «як шанувальник духівництва» згаданий волинський воєвода у латиномовній поемі «Дніпрові камени» (1620)⁶⁵, та за великим рахунком, як видається, побожність волинського магната, як і широкого загалу тогочасної шляхти, була відносною⁶⁶. Попри позірну релігійність важко

говорити про глибоке внутрішнє усвідомлення князем чи його сучасниками біблійних істин про святість та відповідальність за свої земні справи перед Творцем...

Ще кілька епізодів. Грушевський згадує про посередництво Януша Заславського в переговорах між Іпатієм Потієм та князем К.-В. Острозьким у справі унії⁶⁷. В листопаді 1595 року підляський воєвода разом із Левом Сапегою, Бернардом Мацейовським та Петром Скаргою перебував у складі делегації, що мала на меті «перетягнути» київського воєводу на унійні позиції⁶⁸.

З початком вересня 1607 року, коли в повітовому Луцьку відбувався сеймик та обговорювалося питання легітимності нового єпископаноінанта, одна зі шляхетських груп на чолі з Янушем Заславським обстоювала позицію, що перебування Євстафія Єло-Малинського на Луцькій кафедрі є супротивне церковному порядку, позаяк він не прийняв чернечого постригу і є, по суті, світською особою⁶⁹.

Вірогідно, на початку 1627 року Мелетій Смотрицький звернувся до Януша Заславського, щоб той «замовив слово» перед своїм сином, захисником унії Олександром Заславським щодо передання Смотрицькому Дерманського монастиря⁷⁰. До речі, як указує Н. Яковенко, Смотрицький «власне в домі князя (О. Заславського. — Т.В.), у присутності Йосифа Веляміна Рутського, оголосив 6 липня 1627 року про своє, тоді ще таємне, навернення до унії»⁷¹.

Януш Янушович одружувався двічі: 2 лютого 1578 року його супутницею життя стала Олександра Романівна Сангушківна⁷², по тому, у 1611 році — Мар'яна Лещинська, з 1605 року вдова по радомському каштелянові Анджею Фірлею⁷³. З першою дружиною князь мав синів Костянтина, Юрія (Єжи), Олександра та доньок Єлизавету й Софію⁷⁴. Костянтин Янушович (пом. 1615), одружений з Анною Потоцькою, пішов з життя у молодому віці. Юрій (Єжи) (1592 – 1636) обіймав у 1635 – 1636 роках уряд володимирського старости. Найбільш інтегрованим у державно-політичне життя Речі Посполитої виявився Олександр Янушович (1581 – 1629). У 1605 – 1613 роках він обіймає уряд волинського каштеляна; протягом 1609 – 1627 років тримає після батька житомирське староство; в 1613 – 1628 роках посідає уряд брацлавського, а протягом 1628 – 1629 років — київського воєводи. Через Олександра Янушовича Заславські вдруге породичалися із Домом Острозьких — його дружиною стала донька краківського каштеляна Януша Острозького — княжна Евфрузіна⁷⁵.

Волинський воєвода ступив за межу 4 серпня 1629 року⁷⁶.

Приведений у додатку документ було підготовлено, як про це йдеться в його заголовку, 15 листопада 1627 року, а дописки та міжрядкові нотатки спонукають думати про подальшу редакцію джерела. Шкода, але нам поки що складно сказати, які події безпосередньо призвели до спорядження реєстру князівського архіву. Відтак, обмежимося припущеннями.

В 1621 році відбувся Олександр Острозький, Катеринський декрету люблячого поважне гроно осі Заславського приїждського разом і вом Скурковський Від Станіслава Софією Острозького Гожеховський та ставниками Катеринськими Камінський та її пленипотентнальського декрету podział... dokumencie został nowy sumary

Примітно, що маїї прав, приїжджів брацлавський Зважаючи на те листопада 1627 (сі), можна приїжджів Янушовича на льинський воєводи документи. Острозький

Про те, що ні Януша Янушовича думати постійно i[ego] m[i]łość) було відоме всь дання урядів п x[z]iążęc]u i[ego] na pargaminie dani») служати славських так еться, що запи ті N 61 Януш Я та й з точки з Повернімо кументи зі св лише в одном цено припис

В 1621 році відбувся поділ маєтків вже покійного на той час князя Олександра Острозького між його трьома доньками — Софією Любомирською, Катериною Замойською та Анною-Алоїзою Ходкевичевою⁷⁷.

Через деякий час, а саме 1 листопада 1627 року, на виконання певного декрету люблінського трибуналу, до острозького замку з'їхалося поважне гроно осіб: з боку острозького ордината Владислава-Домініка Заславського прибули його дід і опікун, волинський воєвода Януш Заславський разом із уповноваженим від усіх опікунів молодого Заславського радомським і стенжицьким граничним комірником Станіславом Скурковським.

Від Станіслава Любомирського, опікуна своїх дітей, народжених із Софією Острозькою, стали сандомирський гродський писар Станіслав Гожеховський та граничний комірник Київської землі Ян Грузевич. Представниками Катерини з Острога Замойської були Миколай Глембоцький і Войцех Камінський, а Анни-Алоїзи Ходкевичевої — Шимон Влевський та її пленипотент Ян Собаньський. Відповідно до згаданого вище трибунальського декрету присутні, як зазначив Станіслав Кардашевич, «uczynili podział... dokumentów, do każdej schedy należących, i wówczas sporządzony został nowy sumaryusz»⁷⁸, відомий як сумарій 1627 року⁷⁹.

Примітно, що невдовзі, 18 березня 1628 року, в Дубні укладено сумарій прав, привілеїв та диспозицій на материнські та дідичні маєтки брацлавського воєводи Олександра Янушовича Заславського⁸⁰. Зважаючи на те, що спорядження реєстру документів датоване 15-им листопада 1627 року (минуло щойно два тижні після острозької комісії), можна припустити, що той поділ документів «надихнув» і Януша Янушовича на думку впорядкувати свій архів; не виключено, що волинський воєвода рано чи пізно теж збирався передавати комусь якісь документи. Ось тільки кому та які?

Про те, що «муніменти і привілеї» зберігалися саме в архіві-скрині Януша Янушовича та були ревізовані кимось із його слуг, дозволяє думати постійна присутність у переліку шанобливого звороту «x[ziążę] i[ego] m[iłość» у різних формах без указівки на ім'я (воно ж бо й так було відоме всім, кому потрібно!); а записи про документи, як от: надання урядів підляського воєводи («Przywilei na woiewództwo podlaskie x[ziążęci]u i[ego] m[iłości] dani»), переяславського старости («Przywilei na pargaminie powi na starostwo pereasławskie x[ziążęci]u i[ego] m[iłości] dani») служать цьому додатковим підтвердженням, адже в родині Заславських таких урядів більше ніхто не обіймав. В цьому ракурсі видається, що записи від N 61 по N 65 були здійснені пізніше, позаяк в нотах N 61 Януш Янушович іменується вже як «пан воєвода волинський»; та й з точки зору палеографії вони відрізняються теж.

Повернімося до питання, кому Януш Заславський міг передати документи зі свого родового архіву. Однозначну відповідь можна дати лише в одному випадку: збоку під N 29 напроти основного запису вміщено приписку «X[ziążęci]u i[ego] m[iłości] Ierzimu to oddać», тобто,

Юрію (Єжи) Заславському. Крім названого, першорядними потенційними «кандидатами», звісно, були Олександр Заславський та його на той час малолітній син, острозький ординат Владислав-Домінік Заславський. Разом із тим, не виключений і якийсь зовсім інший сценарій розвитку подій.

* * *

За категоріальним наповненням документи, відмічені в реєстрі, можна з певною долею умовності розділити на наступні групи:

- 1) привілеї, листи та інші документи, створені за участю польських королів чи інших монархів (записи NN 1-4, 8, 9 (?), 10-11, 16, 18, 32, 37 (?), 42, 44, 50, 57, 62);
- 2) маєткові, фінансові справи; квити (записи N 4-9, 13-14, 16-17, 19-21, 23-25, 27, 29-30, 33-36, 38-39, 43-53, 55-57, 60, 62-65);
- 3) маєткові справи (зі згадкою про границі) (записи NN 52, 61, 65);
- 4) справи про втікачів (записи NN 15, 18, 22, 28, 31, 34, 54);
- 5) фундаційні документи (записи NN 12, 33);
- 6) «шлюбно-сімейні» документи (записи NN 33, 55);
- 7) заповіти (записи NN 33, 37);
- 8) листування (записи NN 41, 42, 58, 62);
- 9) нез'ясовані (записи NN 26, 40, 59).

Примітно, що серед королівських надань на державні уряди в реєстрі відсутній привілей Янушу Заславському на уряд житомирського старости — можливо, на той час документ вже знаходився у його сина Олександра? Теоретично можна було б очікувати на присутність у переліку й деяких інших, виділених окремо, документів, до прикладу — копій фундаційних актів на кляштор бернардинів у Заславі чи костел у Красному Корці.

* * *

Насамкінець, джерело ще раз демонструє доволі поширений того часу спосіб зберігання документів та цінних паперів — у скринях чи скриньках. Аналогічні випадки у джерелах — не поодинокі. Так, до прикладу, остринський боярин Стась Петрашкович скаржився на остринського боярина Жояса Юревича, що той «наехавъшы на домъ его вночы розбойным обычаем в небытности его самого, многи шкоды ему поделал и немало речей статку его з дому побрал. И к тому тежъ в тотъ жо часъ скрынку з листы твердостями его, и тежъ листы записными на люди и на земъли взял...»⁸¹. Керновський боярин Миколай Шимонович «оповедался» королеві Зигмунту Августу про те, що «з дому его украдено ему скрынъку з многими листы... и тежъ з листы впоминальными...»⁸². Луцький єврей Шлома Єрозолимець мав у своєму обійсті шкатулу «з листами и квитами» від «розных ѡсобъ на певные сумы»⁸³.

В острозькій Богоявленській церкві знаходились «на горе в замкненю библиотека... также скрыни з розными привилеями, листа-

ми граничними
Острозскому и
еще по смерти
(Костянтина-Вас
княжати его м
належащих...»⁸⁴
зівського архів
небезпеку було

При публікації
графії тексту б
великої та мал
діакритичні зн

У випадку
основи подано
і «Arcixziążęci
слово «panieci»
совано форму
ня власних ім
зиціонування
«x[zięźni] iei p
x[zięźni] i[ei] p

Розкриті с
тексту, подан
вану ділянку
подано курси
передано без

Текст міст
блікації з дея
рела. Всі осн
вшими чи ко
лініями.

1 Вис
краєзнавчого
копією публі
сультатії й по
ристано вида
теки Варшавс

2 Дир
Яковенко Н.
Заславським
ний світ. Дос
2002. — С. 23

3 Пар
1858. — S. 453

4 Nie

ми граничними и иншими справами поважными, князьтву и ключу Острозскому и иным маетностямъ до справ правных належачыми, есче по смерти того ж княжати его млсти пна воеводы киевского (Костянтина-Василя Острозького. — Т. В.) там зложоныхъ и до делу княжати его мл пану краковскому (Янушу Острозькому. — Т. В.) належачых...»⁸⁴. Отже, в нашому випадку, зберігання поважного князьського архіву в кованій скрині з огляду на перманентну потенційну небезпеку було звичним і водночас розумним рішенням.

При публікації документа використано принцип передачі орфографії тексту близько до оригіналу. При цьому осучаснено вживання великої та малої букви, проставлено пунктуацію, додано за відсутності діакритичні знаки, а також розкрито скорочення.

У випадку розкриття скорочень типу «x[ziążęci]u», «x[ziążęci]a» в основі подано форму, використану в словах «xziążęczem» (запис N 18) і «Arcixziążęcia» (запис N 32); для конструкції «p[aniei]» використано слово «panieі», як у записі N 51; при розкритті слова «x[ziężni]» застосовано форму «xziężni», вжиту в записі N 37; в ряді випадків уживання власних імен та загальних назв жіночого роду для чіткішого позиціонування саме з формою ж. р. додано закінчення [ei] чи [i], напр.: «x[ziężni] iei m[iłości] Zaslowski[e]i Czapliczowni» (запис N 33), «zmowa x[ziężni] i[e]i m[iłości] Zaslowskie[i] za p[ana] Tiskiewica» (там само).

Розкриті скорочення та фрагменти, відновлені у зв'язку із втратою тексту, подано у квадратних дужках []. Втрачену та не реконструйовану ділянку тексту представлено у вигляді (...). Надрядкові літери подано курсивом. Літеру «у», над якою в оригіналі стоять дві крапки, передано без них.

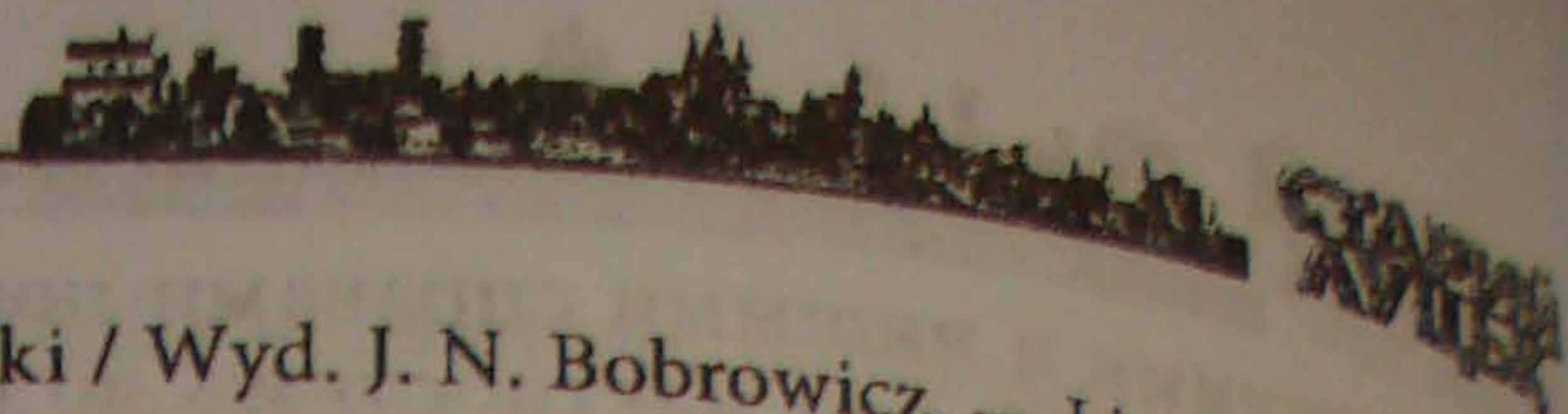
Текст містить низку підкреслень та закреслень, які передано в публікації з деякими коментарями з огляду на комп'ютерний набір джерела. Всі основні абзаци записів у реєстрі є також перекреслені довшими чи коротшими вертикальними або перехресними навскісними лініями.

1 Висловлюю подяку директору Ізяславського районного історико-краєзнавчого музею Людмилі Левицькій за дозвіл скористатися цифровою копією публікованого в додатку джерела та Ігорю Тесленку (м. Київ) за консультації й поради у процесі підготовки цієї публікації. В дослідженні використано видання з Великопольської цифрової бібліотеки, Електронної бібліотеки Варшавського університету та ін. електронних ресурсів.

2 Див.: Estreicher. Bibliografia Polska. — Kraków, 1951. — S. 408-409; Яковенко Н. Топос «з'єднаних народів» у панегіриках князям Острозьким і Заславським (біля витоків української ідентичності) // Н. Яковенко. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – XVII ст. — К., 2002. — С. 231-269.

3 Paprocki V. Herby rycerstwa polskiego / Wyd. K. J. Turowski. — Kraków, 1858. — S. 453.

4 Niesiecki K. Korona Polska przy złotej wolności. — Lwów, 1743. — Т. 4.

- S. 688-693.
5 Ejusdem. Herbarz Polski / Wyd. J. N. Bobrowicz. — Lipsk, 1845. — T. 10.
- S. 91-98.
6 Boniecki A. Poczec rodów w Wielkiem księstwie Litewskiem w XV i XVI wieku. — Warszawa, 1887. — S. 405-408.
- 7 Krz. J. Zaslav // Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich / Pod. red. B. Chlebowskiego. — Warszawa, 1895. — T. 14. — S. 445-446.
- 8 Wolff J. Kniaziowie litewsko-ruscy od końca czternastego wieku. — Warszawa, 1895. — S. 594-604.
- 9 S. Orgelbranda Encyklopedia Powszechna. — Warszawa, 1904. — T. 16. — S. 52.
- 10 Теодорович Н. Город Заславль Волынской губернии. Исторический очерк. — Почаев, 1891. — С. 3-15; див. також: Теодорович Н. Историческое описание церквей и приходов Волынской епархии. — Почаев, 1893. — Т. 3: Уезды Кременецкий и Заславский. — С. 381-393.
- 11 Лобанов-Ростовский А. Русская родословная книга. — Санкт-Петербург, 1895. — Т. 1. — С. 206-207, 439-441 // Библиотека Руниверс, www.ruunivers.ru.
- 12 Энциклопедический словарь / Изд. Ф. Брокгауз, И. Ефрон. — Санкт-Петербург, 1894. — Т. 12. — С. 135.
- 13 Викторовский П. Западнорусские дворянские фамилии, отпавшие от православия в конце XVI и в XVII вв. — К., 1912. — Вып. 1. — С. 45-62.
- 14 Українська радянська енциклопедія. — К., 1961. — Т. 5. — С. 197; Українська радянська енциклопедія. Вид. 2-ге. — К., 1979. — Т. 4. — С. 217 (у другому виданні, крім загального гасла про родину, з'явилась також невеличка нотатка про Владислава-Домініка Заславського).
- 15 Радянська енциклопедія історії України. — К., 1970. — Т. 2. — С. 197.
- 16 Див. напр.: Насевич В. Заслаўскія // Вялікае княства Літоўскае: Энцыклапедыя у 2 т. — Мінск, 2005. — Т. 1. — С. 650.
- 17 Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. (Волинь і Центральна Україна). — К., 1993; 2-ге вид.: Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII століття. Волинь і Центральна Україна. — К.: Критика, 2008. — С. 66, 79, 84, 91, 94 та ін.
- 18 Яковенко Н. Жарти зі смертю (пародійна мініатюра князя Олександра Заславського на тлі його конфесійної ідентичності) // Дзеркала ідентичності. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – початку XVIII століття. — К., 2012. — С. 227-248.
- 19 Александрович В. Мистецькі клопоти князя Олександра Заславського // Український археографічний щорічник. Нова серія. — К., 2010. — Вип. 15. — С. 169-214.
- 20 Блануца А. До історії земельних володінь князів Заславських на Рівненщині (кінець XV ст.) // Український історичний збірник. — 2010. — Вип. 13. — С. 158-160.
- 21 Вінниченко О. Ще раз про зізнання Софії Іванівни зі Заславських Загорівської (причинок до історії землеволодінь брацлавської шляхти XVI – XVII століть // Кризь століття. Студії на пошану Миколи Крикуна з нагоди 80-річчя. — Львів, 2012. — С. 151-173.
- 22 Войтович Л. Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.). Склад. Суспільна і політична роль. Історико-генеалогічне дослідження. — Івано-Франківськ, 2001. — С. 10-11.

дження. —
23 Іс
/ Голова ред
24 С
княжі роди
товариств
Волині сер
25
05.04.1656)
26 С
ціональні
ричні наук
27
но-Східно
рантів. —
28
віку. — V
для перш
викладати
2007.
29
346.
30
wołyński
— S. 23-7
Suplement
Nr. 2. — S
Szkic do p
Nr. 1. — S
31
замкова к
32
miecz. (+
359.
33
портрет у
34
кун М. Д
Воеводст
С. 94, 98-
35
36
родина, д
Gorczał B
1902. — S
37
ки Януша
1583 році
Jablonows
Warszawa.

дження. — Львів, 2000. — С. 235-236.

23 Ісаєвич Я. Заславські (Жеславські) // Енциклопедія історії України / Голова редк. В. Смолій. — К., 2005. — Т. 3. — С. 284-285.

24 Однороженко О. До історії української генеалогії та геральдики: княжі роди XIV – XVII ст. // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства. — Львів, 2007. — Вип. 6. — С. 54.60; Його ж. Князівська геральдика Волині середини XIV – XVIII ст. — Харків, 2008. — С. 34-47.

25 Сас П. Заславський (Zasławski) Владислав Домінік (бл. 1617 – 05.04.1656) // Енциклопедія історії України — Т. 3. — С. 284.

26 Собчук В. Спори князів Острозьких і Жаславських за маєтки // Національний університет «Острозька академія». Наукові записки. Серія «Історичні науки». — Острог, 2008. — Вип. 13. — С. 363-377.

27 Тесленко І. Заславська замкова книга як джерело до історії Південно-Східної Волині // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. — К., 2009. — Кн. 1. — Т. 19. — С. 233-257.

28 Czapliński W., Długosz J. życie codzienne magnaterii polskiej w XVII wieku. — Warszawa, 1982; Длугош Ю. Виховні поради Яна Інноцентія Петриція для першого острозького ордината (1633) // Історична освіта і сучасність. Як викладати історію школярам і студентам / За ред. Б. Кубіс. — Вид-во «К.І.С», 2007.

29 Czamańska I. Wiśniowieccy. Monografia rodu. — Poznań, 2007. — S. 341-346.

30 Див., наприклад: Anusik Z. Własność ziemska w województwie wołyńskim w 1570 roku // Przegląd nauk historycznych. — 2011. — R. 10. — Nr. 1. — S. 23-70; Ejusdem. O książętach Wiśniowieckich i czasach, w których żyli. Suplement do monografii rodu // Przegląd nauk historycznych. — 2009. — R. 8. — Nr. 2. — S. 149-245; Ejusdem. Kasztelan krakowski Jerzy ks. Zbaraski (1574 – 1631). Szkic do portretu antyregalisty // Przegląd nauk historycznych. — 2010. — R. 9. — Nr. 1. — S. 55-138.

31 Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 309; Тесленко І. Заславська замкова книга... — С. 233.

32 Про нього див.: Jasnowski J. Chodkiewicz Grzegorz (Hrehory) h. Gryf z miecz. (+ 1572) // Polski Słownik Biograficzny. — Kraków, 1937. — Т. 3. — S. 358-359.

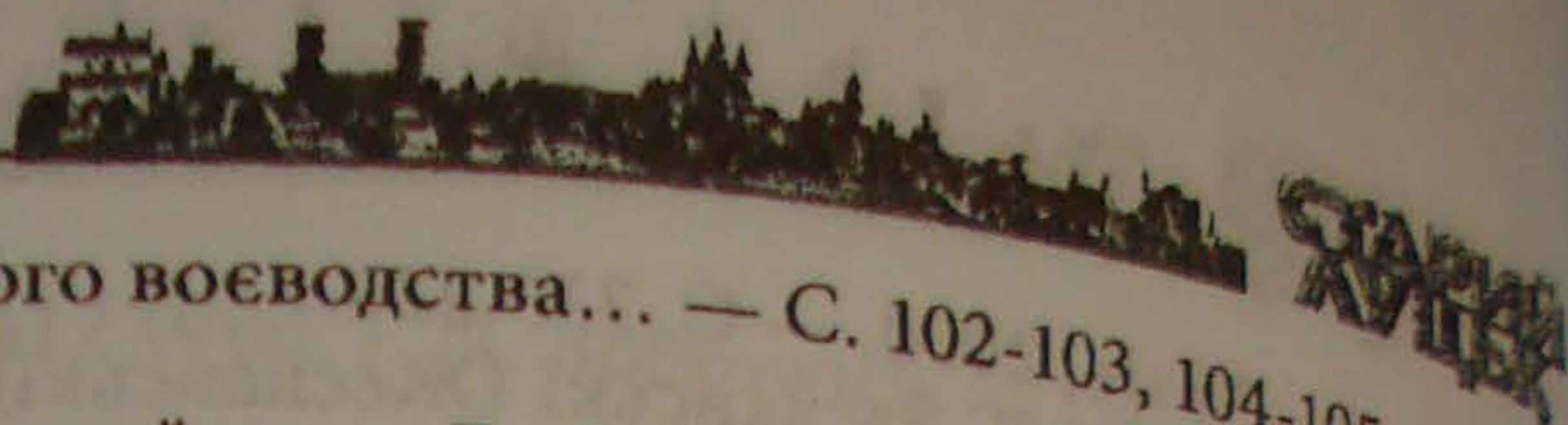
33 Ульяновський В. Князь Василь-Костянтин Острозький: історичний портрет у галереї предків та нащадків. — К., 2012. — С. 666.

34 Тесленко І. Заславська замкова книга... — С. 234. Див. також: Крикун М. Документи Брацлавського воєводства 1566 – 1605 років // М. Крикун. Воєводства Правобережної України у XVI – XVIII століттях. — Львів, 2012. — С. 94, 98-99.

35 Там само.

36 Ворончук І. Населення Волині в XVI — першій половині XVII ст.: родина, домогосподарство, демографічні чинники. — К., 2012. — С. 270; Gorczak B. Katalog rękopisów archiwum X. X. Sanguszków w Sławucie. — Sławuta, 1902. — S. 9.

37 Тесленко І. Заславська замкова книга... — С. 236-237, 247. Про маєтки Януша та Михайла Заславських станом на 1570 р. та Януша Заславського у 1583 році див.: Anusik Z. Własność ziemska w województwie wołyńskim... — S. 39; Jabłonowski A. Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. — Warszawa, 1889. — Т. 8 // Źródła dziejowe. — Т. 19. — S. 87, 148. Див. також: Кри-

- кун М. Документи Брацлавського воєводства... — С. 102-103, 104-105, 106-107, 121-123, 124-125.
- 38 Старченко Н. Каптуровий суд у Волинському воєводстві часів Третього безкоролів'я // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 2006. — Т. 261: Праці Історично-філософської секції. — С. 441, 472.
- 39 *Urządnicy podlascy XIV – XVIII wieku. Spisy / Opr. E. Dubas-Urwanowicz, W. Jarmolik, M. Kulecki, J. Urwanowicz.* — Kórnik, 1994. — S. 153.
- 40 Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 309.
- 41 Архив Юго-Западной России (далі — АЮЗР). — К., 1863. — Ч. 3. — Т. 1. — С. 40.
- 42 Там само. — С. 51.
- 43 *Bielski M. Kronika / Wyd. K. J. Turowski.* — Sanok, 1856. — Т. 3. — Кs. 6. — S. 1718; Кулиш П. История возсоединения Руси. — Санктпетербург, 1874. — Т. 2. — С. 90.
- 44 Леп'явко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні. — Чернігів, 1996. — С. 195; Грушевський М. Історія України-Руси. В 11 т., 12 кн. — К., 1995. — Т. 7. — С. 213; *Archiwum domu Radziwiłłów / Wyd. A. Sokołowski // Scriptores Regum Polonicarum.* — Kraków, 1885. — S. 115.
- 45 Леп'явко С. Козацькі війни... — С. 210, 214; Кулиш П. История возсоединения Руси. — Т. 2. — С. 142; Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. — К., 2005. — С. 268.
- 46 *Kempa T. Konflikt między kanclerzem Janem Zamoyskim a książętami Ostrogskimi i jego wpływ na sytuację wewnętrzną i zewnętrzną Rzeczypospolitej w końcu XVI wieku // Соціум. Альманах соціальної історії.* — 2010. — Вип. 9. — С. 91; Ульяновський В. Князь Василь-Костянтин Острозький... — С. 564-565.
- 47 *Urządnicy wołyńscy XIV – XVIII wieku. Spisy / Opr. M. Wolski.* — Kórnik, 2007. — S. 152.
- 48 Довбищенко М. Волинська шляхта у релігійних рухах кінця XVI — першої половини XVII ст. — К., 2008. — С. 112-113; див. також: Кулаковський П. Князь Януш Острозький і поунійна релігійна боротьба // Осягнення історії. Збірник наукових праць на пошану професора М. П. Ковальського з нагоди 70-річчя. — Острог; Нью-Йорк, 1999. — С. 325-326; *Kempa T. Dzieje rodu Ostrogskich.* — Toruń, 2002. — S. 145.
- 49 АЮЗР. — К., 1861. — Ч. 2. — Т. 1. — С. 81.
- 50 Там само. — С. 101.
- 51 *Archiwum domu Radziwiłłów.* — S. 246; Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики 1569 – 1673 рр. Студія з історії українського регіоналізму в Речі Посполитій. — Острог; Львів, 2002. — С. 109.
- 52 Довбищенко М. Волинська шляхта... — С. 180.
- 53 Кулаковський П. Міська проблематика на шляхетському сеймику Волинського воєводства (1-а половина XVII ст.) // Студії і матеріали з історії Волині. 2009. / Ред. В. Собчук. — Кременець, 2009. — С. 21.
- 54 АЮЗР. — Ч. 2. — Т. 1. — С. 114; Теодорович Н. Город Заславль... — С. 11.
- 55 Грушевський М. Історія України-Руси. — Т. 7. — С. 344-345, 540.
- 56 Теодорович Н. Город Заславль... — С. 9; Ульяновський В. Князь Василь-Костянтин Острозький... — С. 1066.
- 57 Яковенко Н. Релігійні конверсії: спроба погляду зсередини // Паралельний світ. — С. 24; *Dobrowolska W. Młodość Jerzego i Krzysztofa Zbaraskich // Rocznik Przemyski.* — 1926-1927. — Т. 7. — S. 45.

58 Кременець
Вип. 2. — С. 13;
archeologicznym
шляхта... — С. 3
59 Довбищенко
60 Шевченко
ньої чверти XV
Релігійні конверсії
61 Krz. J.
вич Н. Город Заславль
Заславського та
на користь Януша
Януша Заславського
Т. 1. — С. 114),
розьким, краківським
brzeskiej od XVI
типі волинських
// Студії і матеріали
вірним втручанням
коли місто належало
62 Довбищенко
63 Там само
64 Яковенко
65 Яковенко
Borysthenides»,
66 Див.:
67 Грушевський
583, а також: Кременець
kijowski, marszałek
dziejów unii brzeskiej
68 Kempa
69 Довбищенко
70 Грушевський
71 Яковенко
72 Radziwiłł
Lubarta-Fedora
Cz. 2. — S. 45.
Українська шляхта
було укладено
się z Aleksandrem
Sanguszką», Wołyński
мінський же
(«Już z jednostronnie
t.r. podpisanego
na dzień 2-go
Sanguszków... —
сїї... — С. 65-66)
венко стверджує,
пізніше, схоже,
ходила з життя

- 58 Кременецький земський суд. Описи актових книг. — К., 1965. — Вип. 2. — С. 13; Stecki T. J. Wołyń pod względem statystycznym, historycznym i archeologicznym. — Lwów, 1864. — Т. 1. — S. 325; Довбищенко М. Волинська шляхта... — С. 318.
- 59 Довбищенко М. Волинська шляхта... — С. 367, 807.
- 60 Шевченко Т. Єзуїтське шкільництво на українських землях останньої чверти XVI — середини XVII ст. — Львів, 2005. — С. 104; Яковенко Н. Релігійні конверсії... — С. 45.
- 61 Krz. J. Zasław // Słownik geograficzny... — Т. 14. — S. 444; Теодорович Н. Город Заславль... — С. 9. Людвик Крулік, ведучи мову про фундації Заславського та Дубенського бернардинських кляшторів, відносить їх обидві на користь Януша Острозького. Як видається, через варіативність титулатури Януша Заславського, який іноді писався Острозьким (див. АЮЗР. — Ч. 2. — Т. 1. — С. 114), тут відбулося сплутування останнього із власне Янушем Острозьким, краківським каштеляном (ks. Królik L. Organizacja diecezji łuckiej i brzeskiej od XVI do XVIII wieku. — Lublin, 1983. — S. 369; порів.: Горін С. Монастирі волинських міст у XVI — першій половині XVII ст.: аспекти чисельності // Студії і матеріали з історії Волині. 2009. — С. 14). Видається доволі мало ймовірним втручання краківського каштеляна у міське життя Заслава в той час, коли місто належало підляському воєводі Янушу Заславському.
- 62 Довбищенко М. Волинська шляхта... — С. 318.
- 63 Там само. — С. 405, 409.
- 64 Яковенко Н. Жарти зі смертю... — С. 232.
- 65 Яковенко Н. Латина на службі киево-руській історії («Самоепае Вогыстеніде», 1620 рік) // Н. Яковенко. Паралельний світ. — С. 287.
- 66 Див.: Довбищенко М. Волинська шляхта... — С. 383.
- 67 Грушевський М. Історія України-Руси. — К., 1998. — Т. 5. — С. 582-583, а також: Kempa T. Konstanty Wasyl Ostrogski (ok. 1524/1525 – 1608), wojewoda kijowski, marszałek ziemi Wołyńskiej. — Toruń, 1997. — S. 138-139; Prochaska A. Z dziejów unii brzeskiej // Kwartalnik historyczny. — 1896. — R. 10. — S. 553.
- 68 Kempa T. Konstanty Wasyl Ostrogski... — S. 145.
- 69 Довбищенко М. Волинська шляхта... — С. 246.
- 70 Грушевський М. Історія України-Руси. — К., 1995. — Т. 8/1. — С. 15.
- 71 Яковенко Н. Жарти зі смертю... — С. 232.
- 72 Radziński Z. L. Monografia XX. Sanguszków oraz innych potomków Lubarta-Fedora Olgerdowicza X. Ratneńskiego. — Lwów, 1912-1913. — Т. 2. — Cz. 2. — S. 45. Наталія Яковенко роком шлюбу називає 1577-ий (Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 309). За Юзефом Вольфом, 24 листопада 1577 р. було укладено угоду («Na skutek intercyzy zawartej 24 Listopada 1577 r., ożenił się z Aleksandrą Romanówną Sanguszkówną, córką kn. Romana Fedorowicza Sanguszki», Wolff J. Kniaziowie litewsko-ruscy... — S. 601); Зигмунт Люба Радзинський же називає той самий, напевно, документ одностороннім актом («Już z jednostronnego aktu X. Janusza zesławskiego w Berestku, dnia 24 Listopada t.r. podpisanego, wiemy, że termin wesela jego z X. Aleksandrą, naznaczony został na dzień 2-go Lutego następnego 1578 r.», Radziński Z. L. Monografia XX. Sanguszków... — Т. 2. — Cz. 2. — S. 45); порів.: Яковенко Н. Релігійні конверсії... — С. 65-66, 68. Аналізуючи проблематику релігійних конверсій, Н. Яковенко стверджує, що Олександра Романівна, спочатку була православною, а пізніше, схоже, стала аріанкою (Там само. — С. 66). Може й так, але вона відходила з життя, як видається, католичкою, про що свідчить репліка з її запо-

СТАРІ
КНИЖКИ

- віту щодо тіла, яке: «wedle zwyczaju chrześcijańskiego katolickiego Rzymskiego w kościele» у Заславі повинне було бути поховане (Radziwiński Z. L. Monografia XX. Sanguszków... — Т. 2. — Cz. 2. — S. 92).
- 73 Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 309.
- 74 Там само. — С. 310.
- 75 Там само. — С. 310; Urzędnicy wołyńscy... — S. 122-123, 73.
- 76 Jerlicz J. Latopisiec albo kroniczka / Wyd. K. W. Wójcicki. — Warszawa, 1853. — Т. 1. — S. 36; Теодорович Н. Город Заславль... — С. 12.
- 77 Długosz J. Podział latyfundiów Ostrogskich w roku 1621 // Acta universitatis Wratislaviensis: Historia XVI. — Wrocław, 1969. — № 108. — S. 3-15.
- 78 Kardaszewicz S. Dzieje dawniejsze miasta Ostroga: Materiały do historii Wołynia. — Warszawa; Kraków, 1913. — S. 59. Див. також: Мицько І. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. — К., 1990. — С. 90, 97.
- 79 Gorczak B. Katalog rękopisów... — S. 27.
- 80 Ibidem. — S. 17.
- 81 Метрыка Вялікага Княства Літоўскага. Книга 30/30 (1480 - 1546) / Падр. В. С. Мянжынскі. — Мінск, 2008. — С. 244.
- 82 Там само. — С. 248.
- 83 Старченко Н. Каптуровий суд у Волинському воєводстві... — С. 476.
- 84 Кулаковський П. Епізод з історії клієнтури князів Острозьких // Вісник Нетішинського краєзнавчого музею. — 2003-2004. — Т. 2-3. — С. 59.

N1 Przy
ifego
Przyw
N2 Prziw
N3 Prziw
N4 x[zią
woiew
nalie
parga
Tego
N5 parg
x[zią
iest
Ten
N6 Ostr
Na
seś
N7 Przi
zast
na
Zas
N8 Apr
o
Zas
N9 Prz
o
x[zi
o p
N10 Co
prz
wo
x[zi
Prz
N12 || [s
N13 Co
Zap
N14 Lie
Mu
yp
N15 a i
Mu

Додаток.

*Munimenta y przywilieie w skrzini okowan[e]i,
spisane a[nn]o 1627, [die] 15 novembris^a*

- N 1 Przywilieie na pargaminie nowi na starostwo pereasławskie¹ x[ziążęci]u i[ego] m[iłości] dani².
- N 2 Przywilieie na województwo podlaskie x[ziążęci]u i[ego] m[iłości]³ dani.
- N 3 Prziwilieie na województwo wolińskie⁴.
- N 4 Przywilieie od x[ziążęci]a i[ego] m[iłości] Andrzeia Zasławskie[g]o⁵, dani x[ziążęci]u ie[g]o m[iłości] Iuły Ostrowskiemu ^bKonstantinowicowi⁶, wojewodziczowi troczkie[mu], na maiętność Zasławską⁷, na częsz iego nalieżaczan, przez króla i[ego] m[iłości]⁸ aprobowani. Pieczęć iedna v pargaminu królewska.
- N 5 Tego zapiszu, od króla i[ego] m[iłości]⁹ aprobowane[g]o, original na pargaminie od x[ziążęci]a i[ego] m[iłości] Andrzeia Zasławskie[g]o x[ziążęci]u i[ego] m[iłości] Iuły Ostrogskiemu dani. Pieczęći v niego iest 13.
- N 6 Tenże x[ziążę] i[ego] m[iłość] Andrzei Zasławski temusz x[ziążęci]u Iuły Ostrogskiemu drugim zapiszem zapiszue część szwoię [Za]sławską. Na pargaminie. Pieczęći u tego zapiszu iest na wosku zawieszonych seśc¹⁰.
- N 7 Prziwilieie s kniechiną Ilinąm¹¹ o trzecią część y o dwie części zastawnich, za czo postąpił gruntu bez liudzi do Berezdowa¹² wdłuż na pułmiliu, a poprzek — na czwierz milie, od x[ziążęci]a Kuźmi Zasławskie[g]o¹³ dani. Pieczęć iedna¹⁴.
- N 8 Aprobatia zapiszu od x[ziążęci]a i[ego] m[iłości] Andrzeia Zasławskie[g]o o x[ziążęci]u Iuły Ostrogskiemu na trzecią część maiętności Zasławski[ei], danego od króla i[ego] m[iłości]¹⁵. Pieczęć iedna.
- N 9 Przywilieie na Danielowciznę¹⁶ y na połowicę mita ostrogskie[go]¹⁷ ^ca[nn]o 1538^{c18}. ^dPrzi tim iest zeznanie sliachti, isz ani mita^d, eani imienia x[ziążę] Andrzei Zasławskich niedzierzał, to iest przi munimencziech o połowicę mita ostrogskie[g]o. Sub signo $\sigma\sigma$.^e
- N 10 Confirmatia Zigmunta Starego¹⁹ darowizni 500 kop na Głębokim²⁰ przez Annę Pułubinską²¹ wielmożne[mu] Ianowi Hlebowicowi²², wojewodzie połoczkie[mu] y małżoncze iego Annie²³, czórczę x[ziążęci]a Fedora Zasławskie[g]o²⁴, siostrze szwi²⁵ a[nn]o 1537²⁶.
- N 11 Prziwilieie ruskim pizmem na województwo wolińskie ^fa[nn]o 1604^{f27}.
|| [str. 2]
- N 12⁸ Copia na pargaminie fundacy kościoła zasławskie[g]o ^ha[nn]o 1599^{h28}.
- N 13 Zapis od p[ana] starosti drogiczkie[g]o²⁹ y interciza³⁰ z nim. Zapiszi od Liewiczkich³¹ dla posessy, s czego x[ziążę] i[ego] m[iłość] sstąpił.
- N 14 Munimenta s panem Nowoszielieczkim³², p[anem] Młodzianowskim³³ y p[anem] Podzodereczkim³⁴ (sic) stroni wikupna dóbr, przez x[ziążęci] a i[ego] m[iłości] Constantego Zasławskie[g]o³⁵ zastawnich.
- N 15 Munimenta z Baitkowskim³⁶ o zbiegi. Iusz iest skończona sprawa.

- N 16 Mandati króla i[ego] m[iłości] y listi rozmaite o krziwdi y grabierze Stepańskie³⁷.
- ~~N 17ⁱ Munimenta o Danielowciznę w Łuczku³⁸.~~
- N 18 Sprawa s xziążęczem Poriczkim³⁹ o zbiegi⁴⁰. Decret. Wolność. Listi dawne vpominalne y pozwi królewskie o grunti.
- N 19 W ieziora wstępowanie na Horini⁴¹ od Ostroga y od Wirbowiecz⁴², o różne krziwdi gruntowe od Sulżiniecz⁴³.
- N 20 Fasczikul⁴⁴, w którym iest quit od p[anów] Woroniców⁴⁵ ze 3450 zł polskich, w tim że copia zapisu od p[ana] Manieczkie[g]o⁴⁶ y copia pozwu do wikupna, y zapis od p[ana] Kmiti na Waskowce⁴⁷, przedarte za doszić uczinienim. Skońcona.
- N 21 Quiti od Birkowskie[g]o⁴⁸ s podnieszenia sumy. W timże fasczikulie quit s Czwitochi⁴⁹ od p[ana] Rzechowskie[g]o⁵⁰.
- N 22 Dwa fasczikuli pod tą lidzbą. Apellaty różnich o zbiegi, na które quiti, decreta tribunalskie y euasię⁵¹ zasły. Są skońcone dawno.
- N 23 Quit y zapis na prziznanie quitu te[g]o, którym quitem p[an] Ian Kościuskowicz⁵² kassuie prawo na Salichę⁵³, którą x[ziążę] i[ego] m[iłość] exonerował y sumę zapłacił.
- N 24 Quiti od różnich osób na podnieszenie sum: od Motowidła⁵⁴, od Malisków⁵⁵, od Pereszieczkie[g]o⁵⁶ y małżonki iego⁵⁷, y Iasiński[ei].
- ~~N 25^j Zapis na spichlerz w Krasnimstawie⁵⁸ y intromissia x[ziążęcia] i[ego] m[iłości] a[nn]o 1609. || [str. 3]~~
- N 26 Munimenta s Kłębowski⁵⁹ skończoni dawno, y quit na to wsitko iest prziznani na vrzędzie.
- N 27 Zapis⁶⁰ od p[ana] Żdzarskie[g]o⁶¹ na Sepetówkę⁶² x[ziążęci]u i[ego] m[iłości] służący.
- N 28 Munimenta s x[ziążęciem] Poriczkim o zbiegi. Przesz decret tribunalski wolność dawno.
- N 29 Sprawa s p[anem] Sołomierczkim⁶³. Skończona dawno. W tim fasczikulie iest zapis od ~~p[anów] Oszczowskich~~ na zaliewek od ~~Zwinaczi~~⁶⁴. Drugi zapis zeznania wieczności od x[ziążęci]a i[ego] m[iłości] x[ziążęci]u i[ego] m[iłości] Constantinu na Skomorochi⁶⁵ 1609.
- [Збоку під N 29 приписка:] X[ziążęci]u i[ego] m[iłości] Ierzimu⁶⁶ to oddać.
- ~~^kN 30~~ ~~Wierschow~~⁶⁷ z Rzimińskim⁶⁸ proces wsistek. Skońcona.^k
- N 31 S Panem Iałowiczkim⁶⁹ o zbiegi, iusz skończona a[nn]o 1610.
- N 32^l Listi liudzi zacznich, xziążąt y Arcixziążęcia, y patent króla i[ego] m[iłości]⁷⁰ na odiazd do czudzi ziemie⁷¹.

N 33

A +

N 34

N 35

N 36°

N 37

N 38

N 39°

N 40

N 41

N 42

N 43

N 44

N 45

N 46

N 47

N 48^oN 49^vN 50^v

W tim
Czapli
o do tr
fundus
o⁷⁴. H
p[aner]
fascik
Tiskie
Z p[a
fasczi
Quit
Quit
dzies
Wisz
m[ił
tribu
Copi
iei m
Zapi
zapis
O kr
Spra
Listi
o⁹⁰ d
Listi
sena
Mur
ze x
Zas
Mur
listi
grun
Mur
trib
W
róz
usp
Kup
ie[g
Wie
nali
Mur
Na
m[i]

- N 33 W tim fasczikulie iest wiano x[ziężni] iei m[iłości] Zasławski[ei] Czapliczówni⁷². Polska terminae (sic) testamentu, per oblatam podane[g] o do tribunału, x[ziężni] i[ei] m[iłości] Zasławski[ei] Sanguskowni⁷³ (...) funduszu plebany przewalski. Copia testamentu p[ana] braclawskie[g] o⁷⁴. Interciza i[ego] m[iłości] p[ana] Hodkiewica⁷⁵ z ie[g]o m[iłości] p[anem] Kaszowskim⁷⁶ stroni Połonnego⁷⁷ autentyczna⁷⁸. mW timże fascikuliem nzmowa x[ziężni] i[ei] m[iłości] Zasławskie[i] za p[ana] Tiskiewica⁷⁹ y wirok ze wsitkiego.n
- A +
- N 34 Z p[anem] minczkim proces o zbiegi. Dawno skończony. W timże fasczikulie quit p[ana] Płoskie[g]o s Plisczina⁸⁰.
- N 35 Quit od p[aniei] Komorowski[ei]⁸¹ x[ziążęci]u i[ego] m[iłości] ze 400 zł.
- N 36° ~~Quit od iei m[iłości] p[aniei] wojewodzini poznański[ei]⁸² z sumie dziesięciu tiszęczy złotych. W timże fascikulie quit od P. B. Wiszotraweni⁸³ x[ziążęciu] i[ego] m[iłości] ze 3000 zł. Py wirok i[ei] m[iłości] p[aniei] wojewodzini⁸⁴ a[nn]o 1616p⁹ [die] 6 Aug[usti] w tribunale⁹.~~
- N 37 Copia testamentu iei m[iłości] p[aniei] wojewodzini brzeski[ei] xziężni iei m[iłości] Teodori Sanguskowni⁸⁵ y aprobacia iego.
- N 38 Zapiszi wrócone od Waszilowicowej y Waszilowica⁸⁶ y quit s tich zapiszów a[nn]or.
- N 39^s ~~Okrzywdi Bułaiowskie⁸⁷ dawne fasczikuł muniment. || [str. 4]~~
- N 40 Sprawi s panem Strziżewskim⁸⁸ y zięcziami⁸⁹ iego. Iusz skończone.
- N 41 Listi różnimi czaszi od i[ego] m[iłości] p[ana] wojewodi poznańskie[g] o⁹⁰ do x[ziążęci]a i[ego] m[iłości].
- N 42 Listi różnimi czaszi od króla i[ego] m[iłości] y od ich m[iłości] p[anów] senatorów fasczikuł wielki.
- N 43 Munimenta o mito ostrogskie. W tim fascikulie iest zeznanie slacti, że x[ziążę] Andrzej Zasławski ani mita ostrogskie[g]o, ani imion Zasławskich nie trzymał. Ten list iest sub signo o o .
- N 44 Munimenta zasławskie: listi k[róla] i[ego] m[iłości], decreta, rospiszi, listi różne, listi upominalne s x[ziążętami] Ostrogskimi o zabieranie gruntów y o krzywdi rozmaite⁹¹.
- N 45 Munimenta s x[ziążęciem] Koszirskim⁹², alie ta sprawa skończona na tribunale a[nn]o 1594⁹³.
- N 46 W tim fasczikulie sprawi różne y z różnimi osobami, quiti od różnych osób, pozwi różne, rellacie y inszych niemało, alie dawno są uspokoione.
- N 47 Kupno paszieki w Krzemieńczu⁹⁴ v pana Chołowińskie[g]o y małzonki ie[g]o⁹⁵ na wicznosc x[ziążęci]u i[ego] m[iłości] służące.
- N 48° ~~Widimusz z Metriki wsitkich spraw Ostrogskich. Prawa, do Ostroga nalieżące. Prawa, na Równe⁹⁶ nalieżące.~~
- N 49° Munimenta, na Białaszów⁹⁷ nalieżące.
- N 50° Na czło wolińskie przywiliei y listi na toś czło tak od k[róla] i[ego] m[iłości], iako tesz y insich osób zacznich.

- N 51 Quiti od paniei Gasziowski[ei] z zł 910, od p[ana] Mięcinski[ego] z zł 1900, od p[ana] Zeliszawskie[go] z zł 2000 x[ziążęci]u i[ego] m[iłości] w grodzie zeznane || [str. 5]
- N 52 Sprawa s p[anem] Chomiakiem¹⁰⁰ od Mokiowa¹⁰¹, Pilaiew¹⁰², Ził¹⁰³ y Micowa — siół x[ziążęci]a i[ego] m[iłości], a od Horodisca¹⁰⁴ y Pasukowa¹⁰⁵ p[anowich] Chomiakowich, która szię skończyła granicami, na czo list iest a[nn]o 1589 sprawioni y potrzebny. Protestacia y rellacia wozne[go] na p[ana] Ielskie[go]¹⁰⁶, podstarosczięgo pińskiego, o nieprziężcie intromissy w Dąbrowicę¹⁰⁷ z grodu łuczkie[go] o 1623, [die] 11 lunny.
- N 53 Apellatia z wikariami łuczkiemi¹⁰⁸ o zbiegi, na którą decret tribunalski iest libertatis a termino a[nn]o 1611. Druga apellatia p[ana] Turskie[go]¹⁰⁹, także o zbiegi, ta w translaps (sic) posta, pilnować treba.
- N 54 Copie zapiszów, w tribunale zeznanich, tak na sumę, iako tesz na dożiwocie spolne x[ziążęci]a i[ego] m[iłości] Koserskiego¹¹⁰ y submissia iei m[iłości] p[aniei] woiewodzini bełski[ei]¹¹¹ tamże w tribunale zeznana, isz x[ziążę] i[ego] m[iłość] Koserski do żadnich zapiszów x[ziężni] i[ei] m[iłości]¹¹² przinódzić nie ma a[nn]o 1615¹¹³.
- N 56 Quit od Ometi stroni Rogaliewczini¹¹⁴ w Brześ[ciu]¹¹⁵ a[nn]o 1615 x[ziążęci]u i[ego] m[iłości] zeznany.
- N 57^x ~~Munimenta dawne Zaslawskie krziwd od x[ziążąt] Ostrogskich, listi króla i[ego] m[iłości] upominalne o te krziwdi y insze.~~
- N 58 Listi od i[ego] m[iłości] p[ana] Hosczię[go]¹¹⁶ do x[ziążęci]a i[ego] m[iłości], y do i[ego] m[iłości] p[ana] Hosczię[go] od p[ana] Woronica.
- N 59 Pozwi rozmaite od różnych osób, dawno są skońcone przez decreta tribunalskie z apellatiami, rellatie woznich krziwd dawnych różne y inszych rzeczy niepotrzebnich niemało.
- N 60^y ~~W tem fascikule iest reformacia iei m[iłości] p[aniei] Chełmski[ei]¹¹⁷ a[nn]o 1621. Zapis iei m[iłości] p[aniei] ²Herburztownie¹¹⁸ od i[ego] m[iłości] p[ana] Chełmskie[go] a[nn]o 1622. Decreta s p[anią] Fredrowam¹¹⁹ o zł 40 000. Roboratia intercis y szame originali intercis. To wsitko na tribunale w Lublinie¹²⁰ działo szię. || [str. 6]~~
- N 61^{bb} Granicę od Berezdowa z i[ei] m[iłością] p[anią] woiewodzina wileńską¹²¹ a Krasnym Korcem¹²² x[ziążęci]a i[ego] m[iłości] pana woiewodi wołyńskie[go]¹²³ w roku 1626. Iest original y widimusz z xiąg grodzkich łuckich 1627.
- N 62^{cc} Munimenta Zaslawskie: listy vpominalnę królewskie y ziemską o krziwdy y zabranie gruntów zaslawskich od x[ziążąt] Ostrogskich, listy priwatnę dawnę, w których proszą o drzewo na budowanie zamku w Ostrogu.
- N 63^{dd} ~~Quity starę poborowę zaslawskie.~~
- N 64^{ee} ~~Prawa, na Chłapotin¹²⁴ naliezące.~~
- N 65^{ff} ~~Krzywdy od Berezdowa¹²⁵, ale granicami są skączonę a[nn]o 1626.~~

Archiwum Państwowe w Krakowie (Polska), Archiwum Sanguszków, rękopisy, teka 206, plik 27, s. 1-6. Publikację здійснено за цифровою ко-

півсю з Ізяславськ
тор — Людмила Л

в Літери «Ко» у
с-с Текст уміє

дом.
d-d Текст упи

e-e Текст, як пр

f-f Як видаєть

ше. Далі під ним й

г Порядковий

лінією.
h-h Як видає

ніше.

i Підкресл

«Munimenta».

j Перекресл

k-k Суцільна

так, як відображ

l Порядковий

нією.

m-m Фрагме

n-n Фрагмен

сторінки.

o Підкресл

p-p Фрагмен

вного запису.

q-q Фрагме

вертикалі зліва

r Рік не вказ

s Підкресл

krziwdi».

t Підкресл

u Перекресл

зображено знач

v Лінія пере

«t».

w Лінія пере

x Лінія пере

з наступним сло

y Перекресл

z-z Лінія пр

aa-aa Лінія

bb Лінія пр

були здійснені

Заславський йм

да волинський»

cc Підкресл

dd Перекрес

ee Перекрес

пією з Ізяславського районного історико-краєзнавчого музею (директор — Людмила Левицька).

- Ь Літери «Ко» у слові «Konstantinowicowi» прописані по літері «W».
- с-с Текст уміщений між рядками. Як видається, його було дописано згодом.
- d-d Текст уписано на вільному місці справа між записами N 8 і N 9.
- e-e Текст, як продовження d-d, дописано внизу сторінки.
- f-f Як видається, фрагмент, уміщений між рядками, було дописано пізніше. Далі під ним йде текст e-e.
- g Порядковий номер із наступним словом «Соріа» підкреслено суцільною лінією.
- h-h Як видається, фрагмент, уміщений між рядками, було дописано пізніше.
- і Підкреслення та перекреслення суцільні з наступним словом «Munimenta».
- j Перекреслення суцільне з наступним словом «Zapis».
- k-k Суцільна лінія між k-k закреслює та підкреслює фрагменти загалом так, як відображено в тексті.
- l Порядковий номер із наступним словом «Listi» підкреслено суцільною лінією.
- m-m Фрагмент, очевидно, дописаний пізніше.
- n-n Фрагмент як зноска для продовження фрагменту m-m подано внизу сторінки.
- o Підкреслення та перекреслення суцільні з наступним словом «Quit».
- p-p Фрагмент дописаний пізніше у вільному місці після закінчення основного запису.
- q-q Фрагмент дописаний як зноска на продовження запису o-o по вертикалі зліва від записів NN 35-36 на полі сторінки.
- r Рік не вказаний.
- s Підкреслення та перекреслення суцільні з наступним виразом «O krziwdi».
- t Підкреслення суцільне з наступним словом «Kurpo».
- u Перекреслення суцільне з наступним словом «Widimusz». Під номером зображено значок у вигляді плюса та з'єднаного з ним унизу кола.
- v Лінія перекреслення продовжується над словом «Munimenta» до літери «t».
- w Лінія перекреслення продовжується над виразом «Na czło».
- x Лінія перекреслення, яка здебільшого проходить над номером, суцільна з наступним словом «Munimenta».
- y Перекреслення суцільне з наступним виразом «W tem».
- z-z Лінія проходить над фрагментом.
- aa-aa Лінія проходить над фрагментом.
- bb Лінія проходить над номером. Як видається, записи від N 61 по N 65 були здійснені пізніше. Примітно, що в попередніх записах Януш Янушович Заславський йменується «князь його милості», а в нотатці N 61 — «пан воєвода волинський».
- cc Підкреслення суцільне з наступним словом «Munimenta».
- dd Перекреслення суцільне з наступним словом «Quity».
- ee Перекреслення суцільне з наступним словом «Prawa».

ff Перекреслення суцільне з наступним словом «Krzywdy».

- 1 Переяславське староство — королівське володіння з центром у м. Переяславі в Київському в-ві (див. Jabłonowski A. Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. — Warszawa, 1897. — Т. 11 // Źródła dziejowe. — Т. 22. — S. 536-537). Тепер — м. Переяслав-Хмельницький у Київській обл.
- 2 Йдеться про привілей, виданий 9 грудня 1620 р. князю Янушу Янушовичу Заславському на уряд переяславського староства (Руська (Волинська) Метрика. Регести документів Коронної канцелярії для українських земель (Волинське, Київське, Брацлавське, Чернігівське воєводства) 1569 – 1673 / Передм. П. Кеннеді Грімстед. — К., 2002. — С. 615; Litwin H. Napływ szlachty polskiej na Ukrainę 1569 – 1648. — Warszawa, 2000. — S. 191; див. також: Крикун М. Земські уряди на українських землях у XV – XVIII століттях // М. Критеріали. — Львів, 2012. — С. 589-664).
- 3 Мається на увазі привілей, виданий 18 березня 1591 р. Янушу Янушовичу Заславському на уряд підляського воєводи (Urządnicy podlascy XIV – XVIII wieku. Spisy / Opr. E. Dubas-Urwanowicz, W. Jarmolik, M. Kulecki, J. Urwanowicz. — Kórnik, 1994. — S. 153).
- 4 Згадується привілей, виданий 10 квітня 1604 р. підляському воєводі Янушу Янушовичу Заславському на уряд волинського воєводи (Wpisy dotyczące czterech województw: braclawskiego, czernihowskiego, kijowskiego i wołyńskiego z lat 1569 – 1673 wniesione do ksiąg Metryki Koronnej / Opr. H. Boriak, N. Jakowenko, W. Krawczenko, L. Demczenko, K. Wyslobokow [електронний ресурс, перевірено 8.02.2012 р. Режим доступу: <http://www.agad.archiwa.gov.pl/publikacje/MR2.xml>]. Регест від 10 квітня 1604 року; Urządnicy wołyńscy XIV – XVIII wieku. Spisy / Opr. M. Wolski. — Kórnik, 2007. — S. 152).
- 5 Князь Андрій Юрійович Заславський (пом. бл. 1535). Про нього див.: Boniecki A. Poczec rodów w Wielkiem księstwie Litewskiem w XV i XVI wieku. — Warszawa, 1887. — S. 405; Wolff J. Kniaziowie litewsko-ruscy od końca czternastego wieku. — Warszawa, 1895. — S. 595-597; Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII століття. Волинь і Центральна Україна. — К., 2008. — С. 309; Собчук В. Спори князів Острозьких і Жаславських за маєтки // Національний університет «Острозька академія». Наукові записки. Серія «Історичні науки». — Острог, 2008. — Вип. 13. — С. 367 і далі.
- 6 Князь Ілля Костянтинович Острозький (1510 – 1539), брацлавський і вінницький намісник (1530 – 1539). Одружений з Беатою Костелецькою. Син князя Костянтина Івановича Острозького, крім іншого — троцького воєводи в 1522 – 1530 роках. Про Іллю Острозького див.: Żelewski R. Ostrogski Illa (Eliasz) książę (1510 – 1539) // Polski Słownik Biograficzny (далі — PSB). — Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk, 1979. — Т. 24. — S. 480-481; Kempa T. Dzieje rodu Ostrogskich. — Toruń, 2002. — S. 53-61; Ульяновський В. Князь Василь-Костянтин Острозький: історичний портрет у галереї предків та нащадків. — К., 2012. — С. 297-347; Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 307).
- 7 Заславський маєток — маєток з центром у м. Заслав (Жеславль, Жаславль), від 1566 р. — Луцького пов. Волинського в-ва. Родове гніздо Заславських. Тепер — м. Ізяслав, райцентр у Хмельницькій обл.
- 8 Польський король Зигмунт I Старий (1507 – 1548).
- 9 Див. примітку до запису N 4.
- 10 Схоже, йдеться про документ від 28 листопада 1520 р., опубліко-

ваний у виданні: А
 В. Gogczak. — Lwów
 постає, що печаток
 але вони на час вид
 володін Андрієм
 князів Острозьких
 11 Беата з К
 тиновича Острозь
 12 Місто Бе
 пер — с. Берездів
 13 Князь К
 жавця свіслоцьки
 з Анастасією Юр
 litewsko-ruscy... —
 14 Очевид
 ваний в: AS / Wyc
 Собчук В. Спори
 15 Див. пр
 16 Різнови
 17 Місто С
 — райцентр у Рі
 Острозька волос
 леволодінь та мез
 Про острозьке м
 шляхи Поділля і
 української істор
 С. 68-75; Жеребі
 воду острозького
 — С. 73-80; Атам
 — першої полов
 ролі Острожчин
 — перша полови
 мія». Наукові за
 — С. 329-339.
 18 1 лист
 чевському, біску
 брання в Кузьми
 ного Данилівщи
 черговим корол
 19 Див. п
 20 Броні
 на той час у Лід
 S. 97). Зважаючи
 мається на уваз
 Гродненської об
 му, Гродненськ
 жаль, виявленн
 було переймено
 та м. Глибокоє у
 тар, імовірно, ц

ваний у виданні: *Archiwum ksiąg Sanguszków w Sławucie* (далі — AS) / Wyd. V. Gogczak. — Lwów, 1890. — Т. 3. — S. 201-203. Щоправда, з тексту документу постає, що печаток мало б бути 7, а з нечіткого опису видавця — наче шість, але вони на час видання не збереглися (*Ibidem.* — S. 203). Про справу передачі володінь Андрієм Заславським для Іллі Острозького див.: Собчук В. *Спори князів Острозьких...* — С. 367-368.

11 Беата з Костелецьких Острозька (1515 – 1576), дружина Іллі Костянтиновича Острозького.

12 Місто Берездів, від 1566 р. — у Луцькому пов. Волинського в-ва. Тепер — с. Берездів у Славутському р-ні Хмельницької обл.

13 Князь Кузьма Іванович Заславський (пом. 1556), з 1540 р. — державця свіслоцький, державця кам'янецький (1546 – перед 1552). Одружений з Анастасією Юрїівною Гольшанською Дубровицькою (Wolff J. *Kniaziowie litewsko-guscy...* — S. 598-600; Яковенко Н. *Українська шляхта...* — С. 309).

14 Очевидно, йдеться про документ від 15 жовтня 1546 р., опублікований в: AS / Wyd. V. Gogczak. — Lwów, 1890. — Т. 4. — S. 515-517. Див. також: Собчук В. *Спори князів Острозьких...* — С. 373.

15 Див. примітку до запису N 4.

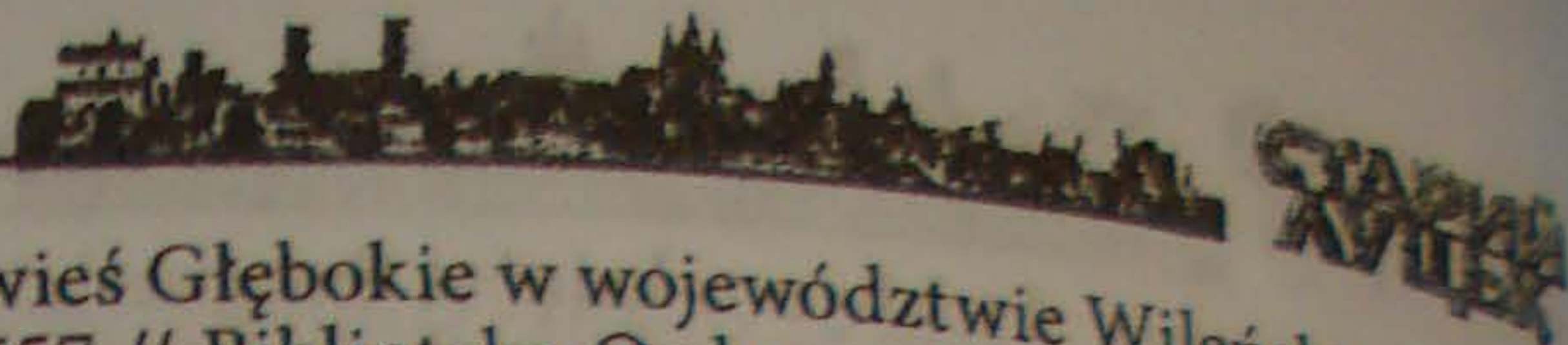
16 Різновид мита, браного в Луцьку.

17 Місто Острог, від 1566 р. — в Луцькому пов. Волинського в-ва. Тепер — райцентр у Рівненській обл. Про історію Острозької вол. див.: Тесленко І. *Острозька волость у 1565 – 1608 роках: формування території, структура землеволодінь та механізм управління.* Автореф. дис. ... канд. іст. наук. — К., 2006. Про острозьке мито див.: Чорний В. *Острозьке мито та основні торговельні шляхи Поділля й Волині // Матеріали Всеукр. наук. конф. «Поділля у контексті української історії»* (м. Вінниця, 29-30 листопада 2001 р.). — Вінниця, 2001. — С. 68-75; Жеребцова Л. *Суперечка між Острозькими та Заславськими з приводу острозького мита // Історія торгівлі, податків та мита.* — 2010. — № 2 (2). — С. 73-80; Атаманенко В. *Система митниць та мережа ярмарків Волині XVI – першої половини XVII ст. // Там само.* — 81-90; Берковський В. *До питання ролі Острожчини в розвитку локальної та регіональної торгівлі Волині (XVI – перша половина XVII ст.) // Національний університет «Острозька академія».* Наукові записки. Серія «Історичні науки». — Острог, 2008. — Вип. 13. — С. 329-339.

18 1 листопада 1538 р. польський король Зигмунт I доручив Юрію Фальчевському, біскупові луцькому і берестейському, розслідувати справу про забрання в Кузьми Івановича Заславського належного йому луцького мита, званого Данилівщина (AS. — Т. 4. — S. 169). Можливо, названий тут документ був черговим королівським привілеєм на уживання цього мита.

19 Див. примітку до запису N 4.

20 Броніслав Горчак ідентифікував цей населений пункт як с. Глибоке, на той час у Лідському пов. Віленської губ. (Російська імперія) (AS. — Т. 4. — S. 97). Зважаючи на його знаходження «in districtu Ostrinensi» (найімовірніше, мається на увазі теперішній населений пункт Острино у Щучинському р-ні Гродненської обл. (Беларусь), природньо шукати його в сучасних Щучинському, Гродненському та Мостовському р-нах Гродненської обл. в Беларусі. На жаль, виявлення позитивного результату не дало. Можливо, село зникло чи було перейменоване. Село ж Глибоке у Жабинківському р-ні Брестської обл. та м. Глибокое у Вітебській обл., напевно, однойменні населені пункти. Інвентар, імовірно, цього ж, згаданого у джерелі, Глибокого, ідентифікованого Вла-

диславом Хоментовським як «wieś Głębokie w województwie Wileńskiem», див.: Inwentarz włości Głębokie z r. 1557 // Biblioteka Ordynacyi Krasieńskich. Muzeum Konstantego świdzińskiego. T. 2: Materiały do dziejów rolnictwa w Polsce w XVI i XVII wieku, poprzedzone wiadomością o życiu i pismach Jana Ostroroga, wojewody poznańskiego / Wyd. W. Chomętowski. — Warszawa, 1876. — S. 203-207.

21 Ганна з князів Полубенських (пом. 1547), донька князя Василя Андрійовича Полубенського (пом. 1551). Дружина: 1 v. Олександра Сангушка; 2 v. Миколая Завиші; 3 v. Размуса Довгирда (Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 342-343).

22 Ян Юрійович Глібович (пом. 1549), полоцький воєвода (1532 – 1542) (Wolff J. Senatorowie i dygnitarze Wielkiego Księstwa Litewskiego. 1386 – 1795. — Kraków, 1885. — S. 46).

23 Ганна Федорівна з Заславських (пом. 1571), донька князя Федора Івановича Заславського. Дружина: 1 v. Яна Юрійовича Глібовича; 2 v. Героніма (Яроша) Сенявського (Wolff J. Książowie litewsko-ruscy... — S. 591-594).

24 Князь Федір Іванович Заславський (пом. 1539), королівський дворянин (1482 – 1488), оршанський намісник (з 1501 р.) та ін. Одружений із Софією Андріївною Сангушківною (Wolff J. Książowie litewsko-ruscy... — S. 591; Red. Sanguszko (Sanguszkowicz) Andrzej Aleksandrowicz (zm. 1534/5) // PSB. — Wrocław; Warszawa; Kraków, 1993. — T. 34/3. — S. 469).

25 Ганна Василівна з Полубенських доводилася для Ганни Федорівни з Жеславських двоюрідною сестрою: мати першої, Оксиня Іванівна, та батько другої, Федір Іванович, були рідними (Wolff J. Książowie litewsko-ruscy... — S. 594; Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 343).

26 Напевно, йдеться про документ від 4 грудня 1537 р., опублікований у: AS. — Т. 4. — S. 95-97; див. також: Ibidem. — S. 541-542; Wolff J. Książowie litewsko-ruscy... — S. 591.

27 Йдеться про привілей, даний 10 квітня 1604 р. підляському воєводі Янушу Янушовичу Заславському на уряд волинського воєводи (Wpisy dotyczące czterech województw... Регест від 10 квітня 1604 р.; Urzędnicy wołyńscy... — S. 152).

28 Мається на увазі Заславський парафіяльний костюл св. Івана Христителю. Судячи з того, що випис про надання підляським воєводою Янушем Янушовичем Заславським с. Лютарівки (тепер — с. Лютарка в Ізяславському р-ні на Хмельниччині) для цього костюла з луцьких гродських книг було зроблено 24 червня 1599 р., сама фундація мала відбутися не пізніше цієї дати (Кременецький земський суд. Описи актових книг (далі — КЗС). — К., 1965. — Вип. 2. — С. 13; Довбищенко М. Волинська шляхта у релігійних рухах кінця XVI — першої половини XVII ст. — К., 2008. — С. 318). Тадеуш Стецький про початки костюла та його фундаційний привілей писав: «Najdawniejsza erekcja tego kościoła, w roku 1599 przez x. Janusza Zasławskiego wojewodę wołyńskiego (на той час ще підляського. — Т.В.) uczyniona, a w r. 1600 (напевно, в тому ж таки 1599. — Т.В.) w grodzie łuckim oblatowana, zapewnia kościołowi temu plac na którym wzniesiony, wraz z plebanią i otaczającymi budowlami, oraz wieś Luterówkę czyli Zbirów na własność. Xiążę Janusz ustanowił szkołę dla dzieci przy kościele tutejszym i zapewnił fundusz na utrzymanie kilku nauczycieli. Oryginał tej erekcji zaginął w czasie wojen kozackich, świadczy tylko o niej extract z xiąg łuckich w 1780 r. wyjęty, w kościele przechowujący się» (Stecki T. J. Wołyń pod względem statystycznym, historycznym i archeologicznym. — Lwów, 1864. — Т. 1. — S. 325).

29 Особу в даному випадку ідентифікувати складно. Якщо взяти, що-

найменше, період д-
час дорожчинський
Бжозовський (1620)
та Марцин Лесьно
30 Інтерци
31 Існувало
А. Herbarz Polski.
32 Тут, во
мича-Новоселецьк
днів. Тесленко І.
ного дому. Заслав
року. — Ізяслав; С
1965. — Вип. 3. —
дружина в 1594 р
воселецькому та
(Gorczak B. Katalo
1902. — S. 14).

33 Можли
новських герба
(див. Uruski S. K
Warszawa, 1914.
про Якуба Млод
— С. 200, 218, 24
тів і матеріалів.
ського воєводст
Населення Воли
ство, демографі
шляхта... — С.

34 Ідент
XVII ст. на Холм
Borkowski J. S. S
кі, шляхетський
Kosiński A. Wło
35 Йдет
(пом. 1615), одр
ким ім'ям, Кост
час написання
шляхта... — С.

36 Ймов
хетського роду
сплатив у 1570
дана — Іван (за
хоча 9 квітня 1
1602 р. було ук
Северином та
сс. Батьків, Ба
три села — у Ч
вати не вдалос
Перенятин та
Михайлівною

найменше, період другої половини 80-х років XVI — 40-і рр. XVII ст., то в цей час дорогочинськими старостами були Миколай Кішка (1588 – 1620), Криштоф Бжозовський (1620), Петро Кішка (1620 – 1621), Адам Олендський (1621 – 1625) та Марцин Лесьновольський (1625 – 1643) (*Urządnicy podlascy...* — S. 91-92).

30 Інтерциза — угода, контракт.

31 Існувало кілька родів з таким прізвищем, але різних гербів (Boniecki A. *Herbarz Polski*. — Warszawa, 1911. — Cz. 1. — T. 14. — S. 182-198).

32 Тут, вочевидь, згадується про острозького війта Павла Малишевича-Новоселецького (пом. 1594-1595) чи котрогось із його спадкоємців (див. Тесленко І. Чечелі-Новоселецькі та їх родове гніздо // *Метафора спільного дому. Заславщина багатьох культур. М-ли наук. конф. 21-22 грудня 2006 року.* — Ізяслав; Острог, 2006. — С. 28-31; КЗС. — Вип. 2. — С. 342; КЗС. — К., 1965. — Вип. 3. — С. 306). Відомо, до прикладу, що Януш Заславський та його дружина в 1594 р. віддали в оренду на три роки острозькому війту Павлу Новоселецькому та його дружині Пелагії Красовській сім сіл у Заславській вол. (Gorczak B. *Katalog rękopisów archiwum X. X. Sanguszków w Sławucie.* — Sławuta, 1902. — S. 14).

33 Можливо, мається на увазі хтось із представників родів Млодзяновських герба «Домброва» чи Млодзяновських-Яніковських герба «Роголя» (див. Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej.* — Warszawa, 1914. — T. 11. — S. 161-164). У джерелах та літературі є також згадки про Якуба Млодзяновського та Станіслава Млодзяновського (КЗС. — Вип. 2. — С. 200, 218, 246; *Селянський рух на Україні 1569 – 1647 рр.* Збірник документів і матеріалів. — К., 1993. — С. 449, 466; Баранович О. *Залюднення Волинського воєводства в першій половині XVII ст.* — К., 1930. — С. 68; Ворончук І. *Населення Волині в XVI — першій половині XVII ст.: родина, домогосподарство, демографічні чинники.* — К., 2012. — С. 462; Яковенко Н. *Українська шляхта...* — С. 340).

34 Ідентифікувати рід не вдалося. Зі схожими прізвищами наприкінці XVII ст. на Холмщині згадується Podorecki, а під Троками — Podrzecki (Dunin-Borkowski J. S. *Spis nazwisk szlachty polskiej.* — Lwów, 1887. — S. 325); Підгорецькі, шляхетський рід герба «Беліна» з Люблінського та Белзького в-в (Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. *Rodzina.* — Warszawa, 1917. — T. 14. — S. 134).

35 Йдеться про сина Януша Янушовича Заславського — Костянтина (пом. 1615), одруженого з Анною Потоцькою. Інший представник родини з таким ім'ям, Костянтин-Олександр Олександрович Заславський (1620 – 1642) на час написання реєстру документів був малолітнім (Яковенко Н. *Українська шляхта...* — С. 310).

36 Ймовірно, йдеться про когось із Батковських (Батьківських), шляхетського роду на Кременеччині. Богдан Батковський, ймовірно, син Василя, сплатив у 1570 р. податок зі свого с. Батькова. В 1583 р. вже згадується син Богдана — Іван (за одним із документів помер, правдоподібно, не пізніше 1616 р., хоча 9 квітня 1620 р. ще фігурує як живий; може це був його син). 28 лютого 1602 р. було укладено мирову угоду між панами, можливо, рідними братами, Северином та Іваном Батковськими, що сперечалися за спадкові маєтки — сс. Батьків, Башарів, Перенятин і Волиця у Кременецькому пов. (зараз перші три села — у Червоноармійському р-ні Рівненської обл., Волицю ідентифікувати не вдалося). Схоже, що першому відійшли Батьків та Башарів, другому — Перенятин та Волиця. Іван Богданович Батковський був одружений з Раїною Михайлівною Козинською. У них був син Самуель (помер не пізніше 3 жовтня

- 1619 р.), котрий мав дружину Долмацію. Остання після смерті чоловіка ви-
йшла заміж за Федора Людвиського. Можливо, рідним братом Самуеля був
Микола. Згадується також якийсь Каленик Батковський, родинні зв'язки ко-
трого встановити не вдалося (КЗС. — Вип. 2. — С. 52, 299 та ін.; КЗС. — Вип. 3.
— С. 155, 202, 205-206 та ін.; Селянський рух... — С. 402, 439, 445, 448; Бара-
нович О. Залюднення Волинського воєводства... — С. 111, 141; Jabłonowski A.
Polska XVI wieku... — Warszawa, 1889. — Т. 8 // Źródła dziejowe. — Т. 19. — S. 27,
148; Ворончук І. Родоводи волинської шляхти XVI — першої половини XVII
ст. — К., 2009. — С. 241; Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської)
метрики 1569 – 1673 рр. Студія з історії українського регіоналізму в Речі По-
сполитій. — Острого; Львів, 2002. — С. 180-181, 250; Яковенко Н. Українська
шляхта... — С. 137; Boniecki A. Herbarz Polski. — Warszawa, 1899. — Cz. 1. — T.
1. — S. 129; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1904. — T. 1.
— S. 107; Anusik Z. Własność ziemska w województwie wołyńskim w 1570 roku
// Przegląd nauk historycznych. — 2011. — R. 10. — Nr. 1. — S. 62).
- 37 Місто Степань, від 1566 р. — Луцького пов. Волинського в-ва. Те-
пер — смт. Степань у Сарненському р-ні Рівненської обл. Про генезу та ран-
ню історію Степанської вол. див.: Собчук В. Степанська волость і її власники
(до кінця 60-х років XVI ст.) // Національний університет «Острозька акаде-
мія». Наукові записки. Серія «Історичні науки». — Острого, 2011. — Вип. 18. —
С. 4-41; див. також: Атаманенко В. Двори-фільварки Степанської волості (за
інвентарним описом 1614 року) // Архітектурна спадщина Волині. 36. науко-
вих праць. — Рівне, 2010. — Вип. 2. — С. 78-85.
- 38 Місто Луцьк, від 1566 р. — повітовий центр у Волинському в-ві. Те-
пер — обласний центр Волинської обл.
- 39 Особу ідентифікувати складно. Генеалогію князів Порицьких див.:
Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 338-339.
- 40 Можливо, мається на увазі справа про втечу підданих неназваного
на ім'я князя Порицького з сс. Переславичі, Волосовичі, Старий Порицьк і ін.
у Володимирському пов. до маєтків волинського воєводи Януша Янушовича
Заславського м. Заслав, с. Лучники й ін. близько 1611 року (Селянський рух...
— С. 437).
- 41 Річка Горинь. Територією України протікає через Тернопільщину,
Хмельниччину та Рівненщину. Загальна протяжність — 659 км.
- 42 Напевно, йдеться про м. Вербівець Кременецького пов. Волинського
в-ва. Ймовірно, тепер — с. Вербовець у Лановецькому р-ні Тернопільської обл.
- 43 Місто Сульжин (Шульжинці) у Кременецькому пов. Волинського
в-ва. Тепер — с. Сульжин у Шепетівському р-ні Хмельницької обл. Див.: Опис
володінь князя Януша Острозького у Південно-Східній Волині 1615 року
/ Упор. В. Атаманенко, І. Рибачок. — Острого, 2009. — С. 97 і ін.
- 44 Фасцикул — пачка документів.
- 45 Вороничі (Вороничі-Боратинські), волинський шляхетський рід гер-
ба «Павенжа» (Pułaski K. Kronika polskich rodów szlacheckich Podola, Wołynia
i Uktainy. — Warszawa, 1991. — Т. 2. — S. 234-259; Boniecki A. Poczet rodów... —
S. 385; Niesiecki K. Herbarz Polski. — Lipsk, 1842. — Т. 9. — S. 427-430; Тесленко І.
Шляхетська нерухома власність у «нижньому» острозькому замку (пригород-
ку) наприкінці XVI — на початку XVII ст. // Студії і матеріали з історії Волині
/ Ред. В. Собчук. — Кременець, 2009. — С. 206, а також: Новицький І. Указатель
к изданиям Временной комиссии для разбора древних актов. — К., 1878. —
Т. 1: Имена личные. — С. 115-116).

46 Манецькі,
ської у XVII ст. осіл
S. Kosiński A. Włod
Niesiecki K. Herbarz
340).

47 Можливо
в-ва, котре на 1583
Polska XVI wieku...
Polski. — Warszawa
і білгородський н
вол. в липні — серп
до історії Південно
дих вчених та аспі
де теперішнє с. Ва

48 Бірковськ
A. Herbarz Polski.
Rodzina. — Т. 1. —
Трухон Бірковськ

49 Село Цві
Тепер — с. Цвітоха

50 Жеховськ
Kosiński A. Włoda
ливо, до цього ж
літературі писар
бути повіреним Я

51 Евазія —
значений термін н

52 Напевно
тич із Володимир
ні... — С. 508; Uru
— Т. 7. — S. 268).

53 В Креме
Салиха Друга. Це
р-ні на Хмельничч

ська Л. Єсюнін С
ласті наприкінці Х
тексті історії Укра

«Хмельниччина в
36). На 1581 р. у во
родській вол. Кре
замкова книга... —

54 Напевно
когось із його нап
князя Януша Яну
Кременецькому по

на Хмельниччині.
— пом. між 1590 та
Острого, 2010. — С.
55 Уджерел

46 Манецькі, великопольський рід герба «Соколя», одне з відгалужень якої у XVII ст. осіло на Волині й володіло тут значними маєтками (Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1913. — Т. 10. — S. 196-197; Niesiecki K. Herbarz Polski / Wyd. J. N. Bobrowicz. — Lipsk, 1841. — Т. 6. — S. 339-340).

47 Можливо, йдеться про с. Васьківці у Луцькому пов. Волинського в-ва, котре на 1583 р. знаходилося у триманні Василя Кмити (Jabłonowski A. Polska XVI wieku... — Т. 8 // Źródła dziejowe. — Т. 19. — S. 105; Boniecki A. Herbarz Polski. — Warszawa, 1907. — Cz. 1. — Т. 10. — S. 189). Він відомий як заславський і білогородський намісник (зг. у вересні 1572 р.) та намісник у Білогородській вол. в липні — серпні 1573 р. (Тесленко І. Заславська замкова книга як джерело до історії Південно-Східної Волині // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. — К., 2009. — Кн. 1. — Т. 19. — С. 243, 249). Можливо, це теперішнє с. Васьківці в Ізяславському р-ні на Хмельниччині.

48 Бірковські, малопольський шляхетський рід герба «Топур» (Boniecki A. Herbarz Polski. — Cz. 1. — Т. 1. — S. 269; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Т. 1. — S. 218). В 1607 р. згадується возний енерал Волинського в-ва Трухон Бірковський (КЗС. — Вип. 2. — С. 178).

49 Село Цвітоха, від 1566 р. — у Кременецькому пов. Волинського в-ва. Тепер — с. Цвітоха у Славутському р-ні Хмельницької обл.

50 Жеховські, шляхетський рід герба «Домброва» з Мазовії (Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1931. — Т. 15. — S. 364). Можливо, до цього ж роду належить згаданий у джерелах на початку XVII ст. та літературі писар київського гродського уряду Павло Реховський, котрий міг бути повіреним Януша Янушовича Заславського (Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики... — С. 150; КЗС. — Вип. 2. — С. 134).

51 Евазія — звільнення від позову відповідача тоді, коли позивач у зазначений термін не з'явився до суду.

52 Напевно, мається на увазі Іван Костюшкович-Хоболтовський, шляхтич із Володимирського пов. Волинського в-ва (Ворончук І. Населення Волині... — С. 508; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1910. — Т. 7. — S. 268).

53 В Кременецькому пов. було два села з такою назвою — Салиха й Салиха Друга. Це — теперішні сс. Велика та Мала Салиха у Красилівському р-ні на Хмельниччині, які співвідносяться з давніми відповідно (див. Бернадська Л. Єсюнін С. Адміністративно-територіальний поділ Хмельницької області наприкінці XVIII — початку XXI ст. (1793 – 2012) // Хмельниччина в контексті історії України. М-ли Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Хмельниччина в контексті історії України». — Хмельницький, 2012. — С. 34, 36). На 1581 р. у володіннях князів Заславських вже було с. Салиха в Білогородській вол. Кременецького пов. Волинського в-ва (Тесленко І. Заславська замкова книга... — С. 247; Ворончук І. Населення Волині... — С. 612).

54 Напевно, йдеться про Івана Мотовила (до 1540 – між 1590-1597) або когось із його нащадків. Відомо, зокрема, що Іван у 1580 р. взяв у заставу в князя Януша Янушовича Заславського с. Закриниччя Новозаславської вол. у Кременецькому пов. (можливо, тепер — с. Закриниччя у Красилівському р-ні на Хмельниччині. — Т.В.) (Тесленко І. Мотовило Іван (Ян, Яцько) (* до 1540 – пом. між 1590 та 1597) // Острозька академія XVI – XVII ст. Енциклопедія. — Острого, 2010. — С. 240-241).

55 У джерелах натрапляємо на згадки про Яна Малишка (КЗС. — Вип. 3.

— С. 254) та Єсифа Леоновича Малишка (Jabłonowski S. Polska XVI wieku... — Warszawa, 1894. — Т. 10 // Źródła dziejowe. — Т. 21. — С. 22). Останній у 1595 — [1598?] рр. XVI ст. обіймав уряд житомирського підстарости (Litwin H. Narływ szlachty polskiej... — С. 213); примітно, бо з 1598 по 1609 рр. житомирським старостою був Януш Янушович Заславський. В листопаді 1598 р. зем'янин Київської землі Єсиф Малишко виступає як уповноважений від підляського воєводи Януша Заславського (Опись актовой книги Киевского Центрального архива, означеної по списку оного № 1. — К., 1869. — С. 4-5; Книга Київського підкоморського суду (1584 — 1644) / Відп. ред. В. Німчук. — К., 1991. — С. 104-105). В 1603 р. фігурує як державця с. Тележинці (тепер — с. Тележинці в Ізяславському р-ні на Хмельниччині) (КЗС. — Вип. 2. — С. 130). 3 лютого 1608 р. волинський каштелян Олександр Заславський передав Єсифові Малишкові в оренду с. Білогородку (тепер — с. Білогородка в Ізяславському р-ні Хмельницької обл.), а 23 квітня 1608 р. — с. Поляхи у Кременецькому пов. Волинського в-ва (напевно, теперішнє с. Поляхове у Теофіпольському р-ні на Хмельниччині) (Там само. — С. 217). Схоже, що був одружений із кимось з роду Костюшковичів-Хоболтовських (Там само. — С. 215).

56 Відомо, що Петро Іванович Пересецький від 1581 р. тримав с. Орлинці Кременецького пов. (напевно, тепер — с. Великі Орлинці у Красилівському р-ні Хмельницької обл., див.: Бернадська Л. Єсюнін С. Адміністративно-територіальний поділ... — С. 34) та з 1593 по бл. 1600 рр. — с. Скалин на р. Рудці Кременецького пов. Волинського в-ва (тепер не існує; знаходилось, ймовірно, північніше с. Красносілки у Шепетівському р-ні Хмельницької обл.). Після нього останнє село у заставі (зг. 1601 р.) тримав його син Андрій Петрович (Задорожна О., Тесленко І. Причинки до генеалогії роду Пересецьких // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 2008. — Т. 256. — С. 548). (P.S. Назва річки Рудка, пов'язана, ймовірно, з тією обставиною, що вона у ній була рудого, жовтуватого кольору через наявні на території поклади [залізної?] руди. Наприкінці XIX ст. на теренах Шепетівки чи її околиць було відкрито джерела мінеральної води жовтуватого кольору через наявний у ній залізистий компонент (Шепетовская церковно-приходская летопись 1890-1891 гг. (составлена священником Г. Виленским) (Шепетівський музей М. Островського, ф. 1, оп. 4, № 1243, с. 1-4).

57 Якщо в попередньому випадку справді йдеться про Петра Івановича чи Андрія Петровича Пересецьких, то дружиною першого була Марина Семенівна Н, а другого: 1-шою — Оршуля Рачковська; 2-гою — Зофія Парисівна (Задорожна О., Тесленко І. Причинки до генеалогії роду Пересецьких. — С. 547).

58 Місто Красностав (Хлапотин) Луцького пов. Волинського в-ва. Тепер — с. Красностав у Славутському р-ні Хмельницької обл.

59 Про якогось, невідомого на ім'я, Клембовського, одруженого з Оленою Микулинською, згадує Ірина Ворончук (Ворончук І. Населення Волині... — С. 471). 27 червня 1594 р. згадується пані Янова Клембовська; 9 та 13 травня 1605 р. — намісник житомирського підстароства Матеуш Клембовський (Архив Юго-Западной России (далі — АЮЗР). — К., 1876. — Ч. 6. — Т. 1. — С. 242, 302, 304). Між іншим, на 1605 р. уряд житомирського старости ще знаходився в руках Януша Янушовича Заславського. Дружиною Григорія Богдановича Смиківського була Барбара Станіславівна Клембовська (Ворончук І. Родоводи волинської шляхти... — С. 291).

60 Можливо, йдеться про лист Андрія Жджарського підляському во-

... Янушу Янушовичу
... Волинського в-
... споряджений 1 лис
... Шепетівщини б
... Стефана Покощовського
... Вип. 2. — С. 14
... Андрій Жджа
... прим.). 27 ч
... Кіндрат Степанов
... Т. 1. — С. 24
... каштеляна
... на одержанн
... в м. Біло
... Шепетівка Кр
... райцентр у Хмел
... Соломерецьк
... S. 49
... Відомо, що 3
... Родоводи волин
... та Пронськими до
... звиняцької
... innych potomków
... 1912-1913. — Т. 2. — С.
... Волинського в-ва; теп
... знаходилось південні
... 1593 р., двір і ф
... Романівни Сан
... Sanguszków... — Т. 2.
... чи Януша За
... «волинсько
... Ймовірно, й
... в-ва (напевно, тепе
... обл.), котре згадується
... 1609 рр. (Jabłonowski A
... S. 583; Ejusdem. Polska
... Селянський рух... — С.
... шились у Костянтин
... — Т. 10 // Źródła dziejow
... в 1615 р., знову відійш
... волинського воєводи
... як маєток Кришт
... Лука називається м
... (див. Селянс
... — Т. 10 // Źródła dziej
... й ті ж Скоморохи
... знаходилось у володін
... (Jabłonowski A. Polska
... 56, 76, 80, 134, 366, 376

євроді Янушу Янушовичу Заславському на маєток Шепетівщина у Кременецькому пов. Волинського в-ва (тепер — м. Шепетівка, райцентр у Хмельницькій обл.), споряджений 1 листопада 1599 р. та вписаний як купча до кременецьких земських книг 1 серпня 1601 р. (у вписі згадується також маєток Дчурдчове). Продаж Шепетівщини було засвідчено зізнанням возного Кременецького пов. Стефана Покощовського, внесеним до тих же актових книг 2 серпня 1601 року (КЗС. — Вип. 2. — С. 14, 33, 35). Між іншим, с. Джурджів (Дчурдчів) у 1581 р. належало Заславським (Тесленко І. Заславська замкова книга... — С. 247).

61 Андрій Жджарський, володів Шепетівщиною та Джурдчовим (див. попередню прим.). 27 червня 1594 р. як піддані Андрія Жджарського згадуються Кіндрат Степанович з Шепетівки та Ждан Куцевич з Судилкова (АЮЗР. — Ч. 6. — Т. 1. — С. 242). 5 жовтня 1610 р. разом із Яном Пелясом позивав волинського каштеляна Олександра Заславського за непред'явлення перед судом квіту на одержання від позивачів 30 тис. польських злотих за передані до оренди маєтки в м. Білогородка (КЗС. — Вип. 2. — С. 259).

62 Шепетівка Кременецького пов. Волинського в-ва. Тепер — м. Шепетівка, райцентр у Хмельницькій обл.

63 Соломерецькі, білоруська князівська родина (Wolff J. Kniaziowie litewsko-ruscy... — S. 493-503).

64 Відомо, що 3 травня 1593 р. Микита й Томко Ощовські (див. Ворончук І. Родоводи волинської шляхти. — С. 273) уклали з князями Заславськими та Пронськими договір щодо затоплення їх ощовських ґрунтів шляхом підняття звиняцької греблі (Radzimiński Z. L. Monografia XX. Sanguszków oraz innych potomków Lubarta-Fedora Olgerdowicza X. Ratneńskiego. — Lwów, 1912-1913. — Т. 2. — Cz. 2. — S. 74) (йдеться про с. Звиняча в Луцькому пов. Волинського в-ва; тепер — с. Звиняче Горохівського р-ну Волинської обл. Знаходилось південніше Ощова — власності панів Ощовських). Раніше, 12 квітня 1593 р., двір і фільварок Звиняча за поділом спадку відійшли до Олександри Романівни Сангушківни Заславської (Radzimiński Z. L. Monografia XX. Sanguszków... — Т. 2. — Cz. 2. — S. 70). На 1613 р. Звиняча була маєтком Костянтина чи Януша Заславських (Селянський рух... — С. 440, тут помилково зазначено «волинського воєводи Костянтина Заславського»).

65 Ймовірно, йдеться про с. Скоморохи Житомирського пов. Київського в-ва (напевно, тепер — с. Скоморохи Житомирського р-ну Житомирської обл.), котре згадується як власність Януша Янушовича Заславського у 1607 та 1609 рр. (Jabłonowski A. Polska XVI wieku... — Т. 11 // Źródła dziejowe. — Т. 22. — S. 583; Eiusdem. Polska XVI wieku... — Т. 10 // Źródła dziejowe. — Т. 21. — S. 95; Селянський рух... — С. 434). В 1613 р. Скоморохи (чи їх частина), напевно, знаходились у Костянтина Заславського (див.: Jabłonowski A. Polska XVI wieku... — Т. 10 // Źródła dziejowe. — Т. 21. — S. 196), а після його смерті, яка наступила в 1615 р., знову відійшли до батька, бо у 1618 р. вже знову бачимо село в руках волинського воєводи (Ibidem. — S. 237). Те ж, що 1618 р. Скоморохи фігурують як маєток Криштофа Кевлича, очевидно, помилка, бо в цьому ж випадку с. Лука називається маєтком Януша Заславського, а все, як видається, було навпаки (див. Селянський рух... — С. 445; Jabłonowski A. Polska XVI wieku... — Т. 10 // Źródła dziejowe. — Т. 21. — S. 282, 237, 376, 641). Якщо йдеться про одні й ті ж Скоморохи, то протягом кінця XVI — першої третини XVII ст. село знаходилось у володінні/триманні? чи на нього заявляли претензії різні особи (Jabłonowski A. Polska XVI wieku... — Т. 10 // Źródła dziejowe. — Т. 21. — S. 35, 56, 76, 80, 134, 366, 376; Eiusdem. Polska XVI wieku... — Warszawa, 1894. — Т. 9

СТАВКА
УКРАЇН

// Źródła dziejowe. — Т. 20. — S. 45, 68, 71).

66 Юрій (Єжи) Янушович Заславський (1592 – 1636), володимирський староста (1635 – 1636) (Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 310; Urzędniczy wołyński... — S. 122-123).

67 Село Верхів у Луцькому пов. Волинського в-ва. Тепер — с. Верхів в Острозькому р-ні Рівненської обл. У другій половині XVI ст. м. Верхів було вол. центром у маєтках князів Заславських, у цій же вол. знаходилось село з однойменною назвою (Тесленко І. Заславська замкова книга... — С. 247).

68 Напевно, йдеться про Юрія Риминського та пов'язані з Верховом маєткові справи, про які див.: Кравченко В. Невідомий документ про вдову острозького друкаря // Острозька давнина. Дослідження і матеріали. — Львів, 1995. — Т. 1. — С. 146-147, а також: АЮЗР. — Ч. 6. — Т. 1. — С. 200-202; Задорожна О., Тесленко І. Причинки до генеалогії роду Пересецьких. — С. 536).

69 Єловицькі, шляхетський рід герба «Брама» (Ворончук І. Родоводи волинської шляхти... — С. 222-223; Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 153-154; Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики... — С. 279).

70 Ймовірно, мається на увазі польський король Зигмунт III (1587 – 1632).

71 Можливо, йдеться про патенти на від'їзд синів Януша Янушовича Заславського — Костянтина, Олександра та Юрія (Єжи) на навчання за кордон. Відомо, зокрема, що Олександр і Костянтин у 1598 та 1599 рр. навчалися в Інгольштадті та Вюрцбурзі, а Юрій — в 1610 р. у Вюрцбурзі (Żołądź-Strzelczyk D. Peregrinatio academica: Studia młodzieży polskiej z Korony i Litwy na akademiach i uniwersytetach niemieckich w XVI i pierwszej połowie XVII wieku. — Poznań, 1996. — S. 238; Dobrowolska W. Młodość Jerzego i Krzysztofa Zbaraskich // Rocznik Przemyski. — 1926-1927. — Т. 7. — S. 91). Є відомості про навчання Олександра і Костянтина Заславських у Лувені (Kot S. Polska złotego wieku a Europa. — Warszawa, 1987. — S. 555). Юзеф Вольф зазначає «Konstanty drugi syn, wyprawiony do cudzych krajów z bratem Aleksandrem, pośpieszył do obozu arcyksięcia Alberta oblegającego (1601 – 1604) Ostendę» (Wolff J. Książowie litewsko-ruscy... — S. 602; див. також: Теодорович Н. Город Заславль... — С. 12). Якщо слідувати повідомленню Вольфа, то згаданим у реєстрі ерцгерцогом міг бути Альбрехт VII Габсбург (1559 – 1621), ерцгерцог австрійський, віцекороль Португалії, намісник Іспанських Нідерландів, архієпископ Толедо. В іншому випадку, ерцгерцогом австрійськими були: Рудольф V (1576 – 1608) — імператор Священної Римської Імперії Рудольф II (1576 – 1612); у 1608 – 1619 рр. — Мацей I, а в 1619 – 1637 рр. — Фердинанд III (Вікіпедія).

72 Швидше за все, йдеться про Маріанну Петрівну Чапличівну-Шпанівську (пом. 1561), дружину князя Януша Кузьмича Заславського (пом. 1562) (Тесленко І. Заславська замкова книга... — С. 233). У Наталії Яковенко дружина цього князя подана як «(Марина Петрівна?) Кірдеївна» (Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 309). На цю тему див. також: Czamańska I. Wiśniowieccy. Monografia rodu. — Poznań, 2007. — S. 132, а також: Anusik Z. O książętach Wiśniowieckich i czasach, w których żyli. Suplement do monografii rodu // Przegląd nauk historycznych. — 2009. — R. 8. — Nr. 2. — S. 187.

73 Мається на увазі Олександра Романівна Сангушківна (не раніше 1561 — пом. 1602), дружина Януша Янушовича Заславського. Заповіт було споряджено 21 вересня 1602 року. Переказ його тексту див.: Radziwiński Z. L. Monografia XX. Sanguszków... — Т. 2. — Cz. 2. — S. 90-92; біографія тут же на

С. 45-93. У Наталії Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 74. Напевно, йдеться про шерський (до 1598 — 1601 р. Документ Sanguszków oraz — Lwów, 1906. — S. 75. Ходкевич А. Herbarz Polski. Złota księga szlachecka. Poczci polskich i Litwy. — Warszawa, 1907. — S. 76. Кашуба «Яніна» (Ворончук І. Родоводи польської шляхти... — С. 153-154; Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики... — С. 279).

77 Можливо, йдеться про патенти на від'їзд синів Януша Янушовича Заславського — Костянтина, Олександра та Юрія (Єжи) на навчання за кордон. Відомо, зокрема, що Олександр і Костянтин у 1598 та 1599 рр. навчалися в Інгольштадті та Вюрцбурзі, а Юрій — в 1610 р. у Вюрцбурзі (Żołądź-Strzelczyk D. Peregrinatio academica: Studia młodzieży polskiej z Korony i Litwy na akademiach i uniwersytetach niemieckich w XVI i pierwszej połowie XVII wieku. — Poznań, 1996. — S. 238; Dobrowolska W. Młodość Jerzego i Krzysztofa Zbaraskich // Rocznik Przemyski. — 1926-1927. — Т. 7. — S. 91). Є відомості про навчання Олександра і Костянтина Заславських у Лувені (Kot S. Polska złotego wieku a Europa. — Warszawa, 1987. — S. 555). Юзеф Вольф зазначає «Konstanty drugi syn, wyprawiony do cudzych krajów z bratem Aleksandrem, pośpieszył do obozu arcyksięcia Alberta oblegającego (1601 – 1604) Ostendę» (Wolff J. Książowie litewsko-ruscy... — S. 602; див. також: Теодорович Н. Город Заславль... — С. 12). Якщо слідувати повідомленню Вольфа, то згаданим у реєстрі ерцгерцогом міг бути Альбрехт VII Габсбург (1559 – 1621), ерцгерцог австрійський, віцекороль Португалії, намісник Іспанських Нідерландів, архієпископ Толедо. В іншому випадку, ерцгерцогом австрійськими були: Рудольф V (1576 – 1608) — імператор Священної Римської Імперії Рудольф II (1576 – 1612); у 1608 – 1619 рр. — Мацей I, а в 1619 – 1637 рр. — Фердинанд III (Вікіпедія).

78 Можливо, йдеться про патенти на від'їзд синів Януша Янушовича Заславського — Костянтина, Олександра та Юрія (Єжи) на навчання за кордон. Відомо, зокрема, що Олександр і Костянтин у 1598 та 1599 рр. навчалися в Інгольштадті та Вюрцбурзі, а Юрій — в 1610 р. у Вюрцбурзі (Żołądź-Strzelczyk D. Peregrinatio academica: Studia młodzieży polskiej z Korony i Litwy na akademiach i uniwersytetach niemieckich w XVI i pierwszej połowie XVII wieku. — Poznań, 1996. — S. 238; Dobrowolska W. Młodość Jerzego i Krzysztofa Zbaraskich // Rocznik Przemyski. — 1926-1927. — Т. 7. — S. 91). Є відомості про навчання Олександра і Костянтина Заславських у Лувені (Kot S. Polska złotego wieku a Europa. — Warszawa, 1987. — S. 555). Юзеф Вольф зазначає «Konstanty drugi syn, wyprawiony do cudzych krajów z bratem Aleksandrem, pośpieszył do obozu arcyksięcia Alberta oblegającego (1601 – 1604) Ostendę» (Wolff J. Książowie litewsko-ruscy... — S. 602; див. також: Теодорович Н. Город Заславль... — С. 12). Якщо слідувати повідомленню Вольфа, то згаданим у реєстрі ерцгерцогом міг бути Альбрехт VII Габсбург (1559 – 1621), ерцгерцог австрійський, віцекороль Португалії, намісник Іспанських Нідерландів, архієпископ Толедо. В іншому випадку, ерцгерцогом австрійськими були: Рудольф V (1576 – 1608) — імператор Священної Римської Імперії Рудольф II (1576 – 1612); у 1608 – 1619 рр. — Мацей I, а в 1619 – 1637 рр. — Фердинанд III (Вікіпедія).

79 Очевидно, йдеться про патенти на від'їзд синів Януша Янушовича Заславського — Костянтина, Олександра та Юрія (Єжи) на навчання за кордон. Відомо, зокрема, що Олександр і Костянтин у 1598 та 1599 рр. навчалися в Інгольштадті та Вюрцбурзі, а Юрій — в 1610 р. у Вюрцбурзі (Żołądź-Strzelczyk D. Peregrinatio academica: Studia młodzieży polskiej z Korony i Litwy na akademiach i uniwersytetach niemieckich w XVI i pierwszej połowie XVII wieku. — Poznań, 1996. — S. 238; Dobrowolska W. Młodość Jerzego i Krzysztofa Zbaraskich // Rocznik Przemyski. — 1926-1927. — Т. 7. — S. 91). Є відомості про навчання Олександра і Костянтина Заславських у Лувені (Kot S. Polska złotego wieku a Europa. — Warszawa, 1987. — S. 555). Юзеф Вольф зазначає «Konstanty drugi syn, wyprawiony do cudzych krajów z bratem Aleksandrem, pośpieszył do obozu arcyksięcia Alberta oblegającego (1601 – 1604) Ostendę» (Wolff J. Książowie litewsko-ruscy... — S. 602; див. також: Теодорович Н. Город Заславль... — С. 12). Якщо слідувати повідомленню Вольфа, то згаданим у реєстрі ерцгерцогом міг бути Альбрехт VII Габсбург (1559 – 1621), ерцгерцог австрійський, віцекороль Португалії, намісник Іспанських Нідерландів, архієпископ Толедо. В іншому випадку, ерцгерцогом австрійськими були: Рудольф V (1576 – 1608) — імператор Священної Римської Імперії Рудольф II (1576 – 1612); у 1608 – 1619 рр. — Мацей I, а в 1619 – 1637 рр. — Фердинанд III (Вікіпедія).

80 Село Верхів у Луцькому пов. Волинського в-ва. Тепер — с. Верхів в Острозькому р-ні Рівненської обл. У другій половині XVI ст. м. Верхів було вол. центром у маєтках князів Заславських, у цій же вол. знаходилось село з однойменною назвою (Тесленко І. Заславська замкова книга... — С. 247).

81 Таке саме село згадується в інвентарі Полоцького князівства як джерело вищого шляхетського роду. — С. 143-152.

82 Можливо, йдеться про патенти на від'їзд синів Януша Янушовича Заславського — Костянтина, Олександра та Юрія (Єжи) на навчання за кордон. Відомо, зокрема, що Олександр і Костянтин у 1598 та 1599 рр. навчалися в Інгольштадті та Вюрцбурзі, а Юрій — в 1610 р. у Вюрцбурзі (Żołądź-Strzelczyk D. Peregrinatio academica: Studia młodzieży polskiej z Korony i Litwy na akademiach i uniwersytetach niemieckich w XVI i pierwszej połowie XVII wieku. — Poznań, 1996. — S. 238; Dobrowolska W. Młodość Jerzego i Krzysztofa Zbaraskich // Rocznik Przemyski. — 1926-1927. — Т. 7. — S. 91). Є відомості про навчання Олександра і Костянтина Заславських у Лувені (Kot S. Polska złotego wieku a Europa. — Warszawa, 1987. — S. 555). Юзеф Вольф зазначає «Konstanty drugi syn, wyprawiony do cudzych krajów z bratem Aleksandrem, pośpieszył do obozu arcyksięcia Alberta oblegającego (1601 – 1604) Ostendę» (Wolff J. Książowie litewsko-ruscy... — S. 602; див. також: Теодорович Н. Город Заславль... — С. 12). Якщо слідувати повідомленню Вольфа, то згаданим у реєстрі ерцгерцогом міг бути Альбрехт VII Габсбург (1559 – 1621), ерцгерцог австрійський, віцекороль Португалії, намісник Іспанських Нідерландів, архієпископ Толедо. В іншому випадку, ерцгерцогом австрійськими були: Рудольф V (1576 – 1608) — імператор Священної Римської Імперії Рудольф II (1576 – 1612); у 1608 – 1619 рр. — Мацей I, а в 1619 – 1637 рр. — Фердинанд III (Вікіпедія).

83 Швидше за все, йдеться про Маріанну Петрівну Чапличівну-Шпанівську (пом. 1561), дружину князя Януша Кузьмича Заславського (пом. 1562) (Тесленко І. Заславська замкова книга... — С. 233). У Наталії Яковенко дружина цього князя подана як «(Марина Петрівна?) Кірдеївна» (Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 309). На цю тему див. також: Czamańska I. Wiśniowieccy. Monografia rodu. — Poznań, 2007. — S. 132, а також: Anusik Z. O książętach Wiśniowieckich i czasach, w których żyli. Suplement do monografii rodu // Przegląd nauk historycznych. — 2009. — R. 8. — Nr. 2. — S. 187.

84 Мається на увазі Олександра Романівна Сангушківна (не раніше 1561 — пом. 1602), дружина Януша Янушовича Заславського. Заповіт було споряджено 21 вересня 1602 року. Переказ його тексту див.: Radziwiński Z. L. Monografia XX. Sanguszków... — Т. 2. — Cz. 2. — S. 90-92; біографія тут же на

С. 45-93. У Наталії Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 74. Напевно, йдеться про шерський (до 1598 — 1601 р. Документ Sanguszków oraz — Lwów, 1906. — S. 75. Ходкевич А. Herbarz Polski. Złota księga szlachecka. Poczci polskich i Litwy. — Warszawa, 1907. — S. 76. Кашуба «Яніна» (Ворончук І. Родоводи польської шляхти... — С. 153-154; Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики... — С. 279).

85 Можливо, йдеться про патенти на від'їзд синів Януша Янушовича Заславського — Костянтина, Олександра та Юрія (Єжи) на навчання за кордон. Відомо, зокрема, що Олександр і Костянтин у 1598 та 1599 рр. навчалися в Інгольштадті та Вюрцбурзі, а Юрій — в 1610 р. у Вюрцбурзі (Żołądź-Strzelczyk D. Peregrinatio academica: Studia młodzieży polskiej z Korony i Litwy na akademiach i uniwersytetach niemieckich w XVI i pierwszej połowie XVII wieku. — Poznań, 1996. — S. 238; Dobrowolska W. Młodość Jerzego i Krzysztofa Zbaraskich // Rocznik Przemyski. — 1926-1927. — Т. 7. — S. 91). Є відомості про навчання Олександра і Костянтина Заславських у Лувені (Kot S. Polska złotego wieku a Europa. — Warszawa, 1987. — S. 555). Юзеф Вольф зазначає «Konstanty drugi syn, wyprawiony do cudzych krajów z bratem Aleksandrem, pośpieszył do obozu arcyksięcia Alberta oblegającego (1601 – 1604) Ostendę» (Wolff J. Książowie litewsko-ruscy... — S. 602; див. також: Теодорович Н. Город Заславль... — С. 12). Якщо слідувати повідомленню Вольфа, то згаданим у реєстрі ерцгерцогом міг бути Альбрехт VII Габсбург (1559 – 1621), ерцгерцог австрійський, віцекороль Португалії, намісник Іспанських Нідерландів, архієпископ Толедо. В іншому випадку, ерцгерцогом австрійськими були: Рудольф V (1576 – 1608) — імператор Священної Римської Імперії Рудольф II (1576 – 1612); у 1608 – 1619 рр. — Мацей I, а в 1619 – 1637 рр. — Фердинанд III (Вікіпедія).

S. 45-93. У Наталії Яковенко роком смерті княгині подається 1610 (Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 329).

74 Напевно, мається на увазі князь Григорій Львович Сангушко Кошарський (до 1571 – 1602), любачівський каштелян (1597), брацлавський каштелян (1598 – 1602). Одружений із кн. Софією Ярославівною Головчинською (Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 330). Заповіт було укладено 20 вересня 1601 р. Документ фрагментарно опублікований у: Gorczak B. Monografia XX. Sanguszków oraz innych potomków Lubarta-Fedora Olgerdowicza X. Ratneńskiego. — Lwów, 1906. — Т. 3. — С. 188-192.

75 Ходкевичі, литовська шляхетська родина герба «Косцеша» (Boniecki A. Herbarz Polski. — Warszawa, 1900. — Cz. 1. — Т. 3. — С. 21-29; Żychliński T. Złota księga szlachty polskiej. — Poznań, 1889. — R. 11. — С. 1-34; Zielińska T. Poczec polskich rodów arystokratycznych. — Warszawa, 1997. — С. 54-62).

76 Кашовські або Кашевські, малопольська шляхетська родина герба «Яніна» (Boniecki A. Herbarz Polski. — Cz. 1. — Т. 9. — С. 336-341; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1909. — Т. 6. — С. 253-256; Żychliński T. Złota księga szlachty polskiej. — Poznań, 1896. — R. 18. — С. 183-191; Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 119, 156, 234, 313, 352-353; Баранович О. Залюднення Волинського воєводства... — С. 59; КЗС. — Вип. 3. — С. 237).

77 Можливо, йдеться про с. Полонна/Полонне в Луцькому пов. Волинського в-ва. Тепер, напевно, с. Гірка Полонка в Луцькому р-ні Волинської обл. Інвентар Полонного див.: Атаманенко В. Інвентар Полонської волості 1598 р. як джерело вивчення організації фільваркового господарства // Історіографічні та джерелознавчі проблеми історії України. — Дніпропетровськ, 2000. — С. 143-152. Див. також: Баранович О. Залюднення Волинського воєводства... — С. 38.

78 Можливо, тут ідеться про угоду між котримсь із Ходкевичів у період їх опікунства над молодими Заславськими (опікунами були: троцький каштелян та надвірний гетьман Григорій Олександрович Ходкевич, його син, підскарбій Великого князівства Литовського, Андрій та молодший брат останнього, гродненський староста Олександр, див. Тесленко І. Заславська замкова книга... — С. 237) та котримсь із панів Кашовських.

79 Очевидно, йдеться про документ у справі заручин Софії (пом. 1618), доньки Януша Кузьмича Заславського, з Федором (Фридрихом) Тишкевичем (Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 309).

80 Село Пліщин у Кременецькому пов. Волинського в-ва. Тепер — с. Пліщин у Шепетівському р-ні Хмельницької обл.

81 Таке прізвище носило кілька родів (Boniecki A. Herbarz Polski. — Warszawa, 1907. — Cz. 1. — Т. 11. — С. 1-39). У джерелах кінця XVI — перших десятиліть XVII ст. та літературі згадуються любартівський староста князя Костянтина-Василя Острозького Миколай Коморовський (АЮЗР. — К., 1859. — Ч. 1. — Т. 1. — С. 268); поручник роти подільського підкоморія Станіслава Потоцького — Коморовський (КЗС. — Вип. 3. — С. 234); Себастьян Коморовський (АЮЗР. — Ч. 6. — Т. 1. — С. 468); Олександр Коморовський, Федора Коморовська (Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики... — С. 137, 221) та Анна Коморовська, дружина Криштофа Кевлича (АЮЗР. — Ч. 6. — Т. 1. — С. 350). Зважаючи на близькість маєтків на Житомирщині та деякі правні взаємини Януша Янушовича Заславського з Криштофом Кевличем (Jabłonowski A. Polska XVI wieku... — Т. 10 // Źródła dziejowe. — Т. 21. — С. 282), думаємо, що може йтися про Анну Коморовську.

82 Мається на увазі донька Януша Янушовича Заславського — Софія венко Н. Українська шляхта... — С. 310).

83 В даному випадку нам складно з'ясувати — йдеться про пана чи пані, швидше — останнє. У 1572 р. згадується очільник комісарів Григорія Ходжевича задля передачі уряду заславського намісника Василю Копотю — Ярош Вишетравка (Тесленко І. Заславська замкова книга... — С. 236; Gogczak В. Katalog rękopisów... — S. 8). Серед документів Київського підкоморського суду в 1600 р. натрапляємо на ім'я возного Івана Вишетравки (Книга Київського підкоморського суду... — С. 169), а серед житомирських актів від 1621 р. — Софії Вишетравки (Опись актовой книги Киевского Центрального архива, означеної по списку оною под № 9 / Сост. К. Козловский. — К., 1872. — С. 27).

84 Мається на увазі донька Януша Янушовича Заславського — Софія венко Н. Українська шляхта... — С. 310).

85 Йдеться про Федору Романівну Сангушківну (пом. бл. 1597), одружену спочатку зі Станіславом Мартиновичем Радзиминським, а з 1592/1593 р. — із князем Олександром Фридриховичем Пронським, втретє з 1596 р. була одружена з брестсько-куявським воєводою Анджеєм Лещинським (Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 329). Заповіт було споряджено 15 вересня 1597 року. Його виклад див. у: Radziwiński Z. L. Monografia XX. Sanguszków... — T. 2. — Cz. 2. — S. 129-134.

86 Можливо, йдеться про Олександра Василевича, схоже, пов'язаного з Янушем Янушовичем патронально-клієнтурними зв'язками. Особа згадується 12 листопада 1618 р. у зв'язку із зиском волинського воєводи Януша Заславського п. Миколі Халаїму за наїзд на будинки в м. Кременець кн. (? — Т.В.) Адама Мьончинського та Олександра Василевича (КЗС. — Вип. 3. — С. 68; див. також: Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 137, 158, 206; Новицкий И. Указатель... — С. 77-78).

87 На 1581 р. існували сс. Булаївці та Волиця Булаєвська Білогородської вол. Кременецького пов. Волинського в-ва (Тесленко І. Заславська замкова книга... — С. 247). Теперішня локалізація невідома.

88 Було кілька родів з таким прізвищем різних гербів (Niesiecki K. Herbarz Polski. — Lipsk, 1841. — T. 8. — S. 554-555). Одна з фамілій Стрижовських була відгалуженням Кішок — заможного роду на Брацлавщині. Стрижовські володіли маєтками на Київщині та Брацлавщині (Jabłonowski A. Polska XVI wieku... — T. 11 // Źródła dziejowe. — T. 22. — S. 87, 617, 626, 684; Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 164). Серед документів Кременецького земського суду у 1616 р. згадується Себастьян Стрижевський (КЗС. — Вип. 3. — С. 59). В нашому випадку, можливо, йдеться про вінницького войського (з 1574 р.) Гнівоша Дмитровича Стрижовського (пом. 1609 чи пізн.), одруженого з Оленою Кад'янівною Чапличівною (Litwin H. Napływ szlachty polskiej... — S. 210; Litwin H. Rody pańskie Braclawszczyzny 1569 - 1648. Status społeczny i majątkowy // Кризь століття. Студії на пошану Миколи Крикуна з нагоди 80-річчя. — Львів, 2012. — С. 301; Jabłonowski A. Polska XVI wieku... — T. 10 // Źródła dziejowe. — T. 21. — S. 145, 403) чи його сина Теодора (Федора) (Litwin H. Rody pańskie Braclawszczyzny... — S. 301).

89 Якщо в попередньому випадку справді йдеться про вінницького войського Гнівоша Стрижевського, то знаємо, що на 12 липня 1596 р. у нього були син Теодор (Федір) та щонайменше три доньки, з яких щонайменше

дві вже були зам
// Źródła dziejowe
міжня за Іваном
— за Якубом Ст
ського (Воронч
pańskie Braclaw
на увазі Теодор
горівною Чечел
Кронковським;
лаем Казимиро
(Litwin H. Rody
XVI wieku... —

90 Може
часного, позна
вдруге одруже
Włodarski A. R
їнська шляхта.
Wrocław; Warsz

91 Про
Ostrogski (ok. 1
— Toruń, 1997
Halszka z Ostro
«Славний для
Острог, 2009.

92 Маєт
1571 - 1602), л
1602). Був одру
Н. Українська

93 В 159
Янушовича За
вання там його
ка, забрання р
to jednak najaz
umysłową chor
кн. Romana Fe
батько померл
Федора Григо
печних на має
стали рідні сес
Заславським,
Радзиминськи
Пронським (п
Справа дійшл
бунал визнав ч
аби сестри спл
довження, аж
жовтня 1594 р
двійну суму, т
не скінчилися
passim).

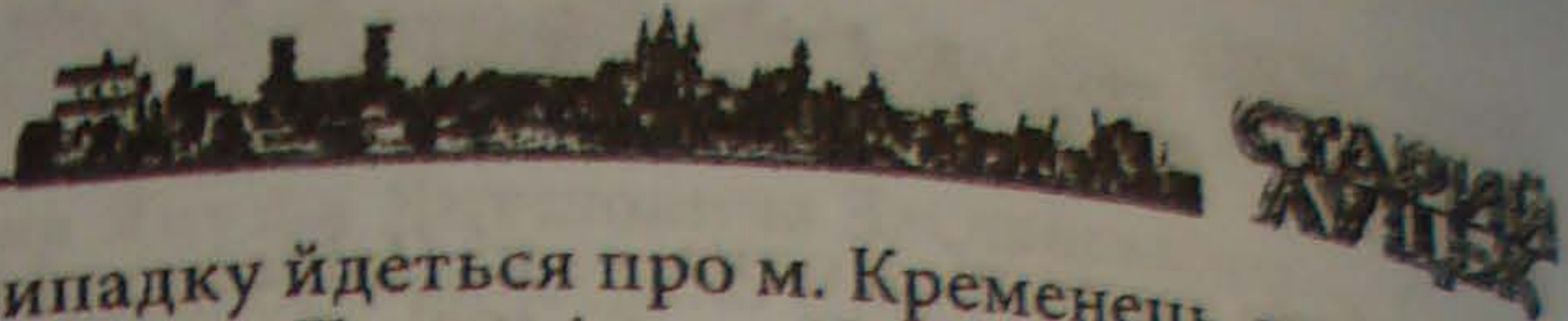
дві вже були заміжні, а одна — ні (Jabłonowski A. Polska XVI wieku... — Т. 10 // Źródła dziejowe. — Т. 21. — S. 403). Однією з доньок Гнівоша була Раїна, заміжня за Іваном Григоровичем Гулевичем Піддубинським, а в другому шлюбі — за Якубом Страдомським; інша Н вийшла заміж за Михайла Красносельського (Ворончук І. Родоводи волинської шляхти... — С. 210; Litwin H. Rody pańskie Braclawszczyzny... — S. 301). Якщо ж у попередньому випадку мається на увазі Теодор (Федір) Гнівошович Стрижевський, одружений із Раїною Григорівною Чечелівною, то його донька Аполонія була заміжня за Станіславом Кронковським; Тетяна — за Матеушем Пшерадовським, вдруге — за Миколаєм Казимиром Косаковським; Анна ж була дружиною Остафія Шашкевича (Litwin H. Rody pańskie Braclawszczyzny... — S. 301-302; Jabłonowski A. Polska XVI wieku... — Т. 10 // Źródła dziejowe. — Т. 21. — S. 299, 404).

90 Може, йдеться про Яна Остророга герба «Наленч», коронного підчашого, познанського каштеляна (з 1600), познанського воєводу (з 1611), вдруге одруженого з Софією Янушівною Заславською (Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1916. — Т. 13. — S. 85-86; Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 310; Dworzaczek W. Ostroróg Jan (1565 – 1622) // PSB. — Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk, 1979. — Т. 24. — S. 506-511).

91 Про рід князів Острозьких див. також: Kempa T. Konstanty Wasyl Ostrogski (ok. 1524/1525 — 1608), wojewoda kijowski, marszałek ziemi Wołyńskiej. — Toruń, 1997; Kempa T. Dzieje rodu Ostrogskich. — Toruń, 2002; Zagórska S. Halszka z Ostroga: Między faktami a mitami. — Warszawa, 2006; Ульяновський В. «Славний для всіх часів чоловік»: князь Костянтин Іванович Острозький. — Острог, 2009.

92 Мається на увазі князь Григорій Львович Сангушко Кошерський (до 1571 – 1602), любачівський каштелян (1597), брацлавський каштелян (1598 – 1602). Був одружений із кн. Софією Ярославівною Головчинською (Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 330).

93 В 1591 р. Григорій Сангушко Кошерський вніс скаргу проти Януша Янушовича Заславського у зв'язку з наїздом на Локацький замок, заарештування там його двоюрідного брата князя Романа-Федора Романовича Сангушка, заборонення рухомості та документів. Як зазначає Броніслав Горчак: «Nie był to jednak najazd, lecz objęcie kurateli, poruczonej mu przez króla nad dotkniętym umysłową chorobą szwagrem (ożeniony był z księżną Aleksandrą, rodzoną siostrą kń. Romana Fedora), w skutek której w tymże roku i umarł». Роман Федорович, батько померлого, свого часу зазначав, що у разі безпотоми смерті Романа-Федора Григорію Львовичу Сангушку мало відійти 20 000 кіп грошей, забезпечених на маєтках Несухоїзької вол., а також Чорногородку. Насупроти цьому стали рідні сестри померлого — Олександра, заміжня за Янушем Янушовичем Заславським, та Федора, одружена спочатку зі Станіславом Мартиновичем Радзиминським, а з 1592/1593 р. — із князем Олександром Фридриховичем Пронським (потім утретє вийшла заміж в 1596 р. за Анджея Лещинського). Справа дійшла до Литовського трибуналу. В листопаді 1593 р. Мінський трибунал визнав чинним запис князя Романа Федоровича Сангушка та присудив, аби сестри сплатили позивачеві 40 000 кіп грошей. Справа ще мала своє продовження, аж поки знову Литовський трибунал на каденції в Новоградку 27 жовтня 1594 р. за спротив попередньому вирокові призначив позивачеві по двійну суму, тобто 80 000 кіп литовських грошей. Родинні незгоди на цьому не скінчилися (Gorczak B. Monografia XX. Sanguszków... — Т. 3. — S. 167-171 passim).

- 94 Очевидно, у даному випадку йдеться про м. Кременець, пов. центр у Волинському в-ві. Тепер — райцентр у Тернопільській обл.
- 95 Головинські, шляхетська родина власного герба на Волині та Київщині. Можливо, йдеться про Станіслава Головинського та його дружину, чи ж їх сина Гаврила (пом. перед 22 XI 1605), кременецького підсудка (1600–1605), одруженого з Марією Ридзевською (за Бонецьким, напевно помилково, з Трелінських) або онука Андрія (Boniecki A. Herbarz Polski. — Warszawa, 1904. — Cz. 1. — T. 7. — S. 312-314; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1908. — T. 5. — S. 168-169; KЗС. — Вип. 2. — С. 165, 196, 254; Там само. — Вип. 3. — С. 92, 119; Urzędnicy wołyńscy... — S. 54).
- 96 Рівне, з 1566 р. у Луцькому пов. Волинського в-ва. Тепер — обласний центр. Про ранню історію Ровенської вол. див.: Собчук В. Ровенська воля: формування, склад і власники (до середини XVI століття) // *Theatrum humanae vitae*. Студії на пошану Наталі Яковенко. — К., 2012. — С. 196-206.
- 97 Село Білашів у Луцькому пов. Волинського в-ва. Тепер — с. Білашів Острозького р-ну Рівненської обл.
- 98 Мьончинські (Międzyńscy) герба «Сухекомнати», шляхетська родина з Мазовії. В даному випадку, схоже, йдеться про Андрія Мьончинського (пом. 1633), одруженого з Катериною Вистенпівною герба «Топач». Відомо, зокрема, що 27 вересня 1603 р. Андрій і Катерина Мьончинські дали Янушеві Янушовичу Заславському квит на виплату грошового боргу. Того ж таки дня підляський воєвода заставив їм маєток с. Сахнівці (ймовірно, тепер — с. Сахнівці в Ізяславському р-ні на Хмельниччині) у Кременецькому пов. за 2 350 польських злотих (КЗС. — Вип. 2. — С. 142). За Теодором Жихлінським, у 1608 р. Андрій разом із дружиною тримав у заставі належний князю Стефану Порицькому маєток Соколівка на Поділлі (Żychliński T. Złota księga szlachty polskiej. — Poznań, 1891. — R. 13. — S. 208; Ejusdem. Op. cit. — Poznań, 1892. — R. 14. — Tabl.: Drzewo rodowe z Mięcyna Międzyńskich herbu Sucheomnaty). Разом із тим, є згадка про кн. (? – Т.В.) Адама Мьончинського, схоже, пов'язаного з Янушем Янушовичем патронально-клієнтурними зв'язками. Особа згадується 12 листопада 1618 р. у зв'язку із зиском волинського воєводи Януша Заславського п. Миколі Халаїму за наїзд на будинки в м. Кременець кн. Адама Мьончинського та Олександра Василевича (КЗС. — Вип. 3. — С. 68).
- 99 Можливо, Желіславського. У джерелах початку XVII ст. є кілька згадок про Миколу Желіславського (КЗС. — Вип. 2. — С. 96, 121, 131).
- 100 Йдеться про розмежування володінь підляського воєводи Януша Заславського сс. Мокиїв, Пиляїв, Жилинець та Мицева з маєтками Тита Хом'яка Смордовського Городище та Пашуків. Випис із книг Луцького земського суду про це розмежування було вчинено 6 серпня 1589 р., а до кременецьких земських книг документ внесено 6 серпня 1601 року (КЗС. — Вип. 2. — С. 22).
- 101 Село Мокіївці у Кременецькому пов. Волинського в-ва. Тепер — с. Мокіївці Шепетівського р-ну Хмельницької обл.
- 102 Село Пиляї у Кременецькому пов. Волинського в-ва. Тепер — с. Пиляї Шепетівського р-ну Хмельницької обл.
- 103 Йдеться про с. Жилинці у Кременецькому пов. Волинського в-ва. Тепер — с. Жилинці Шепетівського р-ну Хмельницької обл.
- 104 Село Городище Кременецького пов. Волинського в-ва. Тепер — с. Городище Шепетівського р-ну Хмельницької обл.
- 105 Село Пашуків (Пашуківці, Пашки?) у Кременецькому пов. Волинського в-ва. Тепер — с. Пашуки Шепетівського р-ну Хмельницької обл.

106 Ельські, шляхетська родина Литовському (Boniecki A. Herbarz Polski. — S. 1-4). Напевно, йдеться про підстаросту...

107 Місто Дубровиця в повіті Литовському (Herbarz Polski. — Warszawa, 1904. — Cz. 1. — T. 7. — S. 312-314; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1908. — T. 5. — S. 168-169; KЗС. — Вип. 2. — С. 165, 196, 254; Там само. — Вип. 3. — С. 92, 119; Urzędnicy wołyńscy... — S. 54).

108 Напевно, йдеться про місто Дубровиця в повіті Литовському (Herbarz Polski. — Warszawa, 1904. — Cz. 1. — T. 7. — S. 312-314; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1908. — T. 5. — S. 168-169; KЗС. — Вип. 2. — С. 165, 196, 254; Там само. — Вип. 3. — С. 92, 119; Urzędnicy wołyńscy... — S. 54).

109 Існувало в повіті Литовському (Herbarz Polski. — Warszawa, 1904. — Cz. 1. — T. 7. — S. 312-314; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1908. — T. 5. — S. 168-169; KЗС. — Вип. 2. — С. 165, 196, 254; Там само. — Вип. 3. — С. 92, 119; Urzędnicy wołyńscy... — S. 54).

110 Напевно, йдеться про місто Дубровиця в повіті Литовському (Herbarz Polski. — Warszawa, 1904. — Cz. 1. — T. 7. — S. 312-314; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1908. — T. 5. — S. 168-169; KЗС. — Вип. 2. — С. 165, 196, 254; Там само. — Вип. 3. — С. 92, 119; Urzędnicy wołyńscy... — S. 54).

111 Анна з Філіпповичів (Boniecki A. Herbarz Polski. — Warszawa, 1904. — Cz. 1. — T. 7. — S. 312-314; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1908. — T. 5. — S. 168-169; KЗС. — Вип. 2. — С. 165, 196, 254; Там само. — Вип. 3. — С. 92, 119; Urzędnicy wołyńscy... — S. 54).

112 Йдеться про місто Дубровиця в повіті Литовському (Herbarz Polski. — Warszawa, 1904. — Cz. 1. — T. 7. — S. 312-314; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1908. — T. 5. — S. 168-169; KЗС. — Вип. 2. — С. 165, 196, 254; Там само. — Вип. 3. — С. 92, 119; Urzędnicy wołyńscy... — S. 54).

113 Мається на увазі місто Дубровиця в повіті Литовському (Herbarz Polski. — Warszawa, 1904. — Cz. 1. — T. 7. — S. 312-314; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1908. — T. 5. — S. 168-169; KЗС. — Вип. 2. — С. 165, 196, 254; Там само. — Вип. 3. — С. 92, 119; Urzędnicy wołyńscy... — S. 54).

114 Напевно, йдеться про місто Дубровиця в повіті Литовському (Herbarz Polski. — Warszawa, 1904. — Cz. 1. — T. 7. — S. 312-314; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1908. — T. 5. — S. 168-169; KЗС. — Вип. 2. — С. 165, 196, 254; Там само. — Вип. 3. — С. 92, 119; Urzędnicy wołyńscy... — S. 54).

115 Місто Бучач в повіті Литовському (Herbarz Polski. — Warszawa, 1904. — Cz. 1. — T. 7. — S. 312-314; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1908. — T. 5. — S. 168-169; KЗС. — Вип. 2. — С. 165, 196, 254; Там само. — Вип. 3. — С. 92, 119; Urzędnicy wołyńscy... — S. 54).

116 Найімовірно, йдеться про місто Дубровиця в повіті Литовському (Herbarz Polski. — Warszawa, 1904. — Cz. 1. — T. 7. — S. 312-314; Uruski S. Kosiński A. Włodarski A. Rodzina. — Warszawa, 1908. — T. 5. — S. 168-169; KЗС. — Вип. 2. — С. 165, 196, 254; Там само. — Вип. 3. — С. 92, 119; Urzędnicy wołyńscy... — S. 54).

106 Єльські, шляхетська родина герба «Пелеш» у Великому князівстві Литовському (Boniecki A. Herbarz Polski. — Warszawa, 1906. — Cz. 1. — T. 9. — S. 1-4). Напевно, йдеться про Миколая Габрієльовича Єльського, який став пінським підстаростою у 1616, а пінським стольником — у 1629 роках (Ibidem. — S. 1).

107 Місто Дубровиця в Пінському пов. Берестейського в-ва у Великому князівстві Литовському. Тепер — райцентр у Рівненській обл.

108 Напевно, йдеться про вікаріїв луцького костьола Святої Трійці.

109 Існувало кілька родів з таким прізвищем різних гербів (Niesiecki K. Herbarz Polski. — Lipsk, 1842. — T. 9. — S. 153-154). Згадується якийсь пан Турський, котрий разом із паном Уловським були тримачами ґрунтів з фільварками й загородниками під Мислінами — маєтком Олександри Романівни з Сангушків Заславської у Гродненському пов. (Radzimiński Z. L. Monografia XX. Sanguszków... — T. 2. — Cz. 2. — S. 91). На початку XVII ст. згадуються возні енерали Станіслав та Томаш Турські (КЗС. — Вип. 2. — С. 54, 216).

110 Напевно, йдеться про князя Адама-Олександра Григоровича Сангушка Кошерського (перед/або 1594 – 1653), київського каштеляна (1618 – 1621), подільського воєводу (1621 – 1629), володимирського старосту (1624 – 1626), волинського воєводу (1629 – 1653). На початку 1615 р. він одружився з Катажиною зі Служева Уханьською, донькою вже покійного на той час белзького воєводи Павла та Анни з Фельштина Гербутівни. Подружжя того ж року зізнало запис взаємного доживоття на всіх своїх маєтках, а крім того Адам-Олександр записав своїй дружині 80 000 польських злотих на своїх маєтках Горохові і Полонці з прилеглостями (Gorczaк B. Monografia XX. Sanguszków... — T. 3. — S. 209; Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 330; порів.: Boniecki A. Poczet rodów... — S. 297).

111 Анна з Фельштина Гербуртівна, донька Станіслава Гербурта та Катажини Бажівни, заміжня за белзьким воєводою Павлом Уханським (1548 – 1590) (Boniecki A. Herbarz Polski. — Cz. 1. — T. 7. — S. 259; Gorczaк B. Monografia XX. Sanguszków... — T. 3. — Tablica genealogiczna Uchańskich).

112 Йдеться про Катажину зі Служева з Уханьських Сангушко.

113 Мається на увазі той факт, що 29 червня 1615 р. Адам-Олександр Сангушко, перебуваючи в Любліні, вчинив зізнання на користь своєї тещі, белзької воєводиної Анни з Фельштина Уханської і її родичів, що своєї дружини до жодних записів і квітів, а також заповітів, без дозволу її матері, а після смерті останньої — двох родичів по чоловічій і жіночій лінії не має і не буде мати права спонукати. Цей документ опублікований у: Gorczaк B. Monografia XX. Sanguszków... — T. 3. — S. 210).

114 Напевно, мається на увазі теперішнє с. Рогальовщина у Воложинському р-ні Мінської обл. в Беларусі.

115 Місто Брест, центр воєводства та повіту у Великому князівстві Литовському. Тепер — м. Брест, обласний центр у Беларусі.

116 Найімовірніше, йдеться про Гаврила Романовича Гостського (Гойського) (пом. 1632) чи його сина Романа Гавриловича (пом. 1635). Перший — київський хорунжий (1605 – 1621), київський каштелян (1621 – 1632), овруцький староста (1630 – 1632). Одружений з: 1 в. Катериною Антонівною Єловицькою; 2 в. Полонією (Полагною) Богданівною Хрінницькою. Другий — володимирський підкоморій (1613 – 1624 чи 1626), володимирський староста (1625 чи 1626 – 1635), київський каштелян (1632 – 1634 чи 1635), володимирський війт 1633. Одружений з Олександрою Немиричівною. Про них та інших представників

- роду Гостських (Гойських) див.: Собчук В. Волинський шляхетський рід Гостських // Соціум. Альманах соціальної історії. — 2005. — Вип. 5. — С. 143-164; Ворончук І. Родоводи волинської шляхти... — С. 198-199; *Urzednicy wołyńscy* — S. 162; Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 143-144.
- 117 Хелмські, шляхетська родина у Малопольщі герба «Остоя» (Boniecki A. *Herbarz Polski*. — Warszawa, 1900. — Cz. 1. — T. 2. — S. 364-368).
- 118 Можливо, мається на увазі Єлизавета Янушівна Заславська (пом. 1618), заміжня спочатку за Яном Щасним Гербуртом, а вдруге — за Максиміліаном Пшерембським (Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 310).
- 119 Фредри, шляхетська родина герба «Боньча» в Руському воєводстві (Boniecki A. *Herbarz Polski*. — Warszawa, 1902. — Cz. 1. — T. 5. — S. 312-322).
- 120 Місто Люблін — повітовий та воєводський центр у Польщі. Тепер — м. Люблін, воєводський центр у Польщі.
- 121 Йдеться про Анну-Алоїзу з Острозьких (1600 – 1654), дружину віленського воєводи Яна-Кароля Ходкевича (1560 – 1621). За поділом 1621 р. отримала у спадок після свого батька, Олександра Костянтиновича Острозького (1570 – 1603), частину Острозької вол., у тому числі й маєток Берездів (Długosz J. *Podział latyfundiów Ostrogskich w roku 1621* // *Acta universitatis Wratislaviensis Historia XVI*. — Wrocław, 1969. — № 108. — S. 9. Про неї та її чоловіка див. також: Левицкий О. Анна-Алоїза, княжна Острожская // *Киевская старина*. — К., 1883. — Т. 7. — Ноябрь. — С. 329-373; Dobrowolska W. *Chodkiewicz Jan Karol, h. Gryf z mieczem (1560 – 1621)* // *PSB*. — Kraków, 1937. — Т. 3. — S. 363-367; Dobrowolska W. *Chodkiewiczowa z ks. Ostrogskich Anna Alojza (1600 – 1654)* // *PSB*. — Т. 3. — S. 370-371; Кулаковський П. Острозька Анна-Алоїза (у заміжжі — Ходкевич) (1600 – 27.01.1654) // *Острозька академія XVI – XVII ст.* — С. 310-311; Вихованець Т. Ян-Кароль та Анна-Алоїза з Острозьких Ходкевичі: кінець життя, початок вічності // *Студії і матеріали з історії Волині* / Ред. В. Собчук. — 2012. — С. 317-339 (в друці).
- 122 Місто Красний Корець (Краснокорець, Красний Корчик) у Кременецькому пов. Волинського в-ва. Тепер населеного пункту з такою назвою не існує. Локалізація дискусійна. Ймовірно, знаходилося поблизу с. Корчик у Кременецькому пов. (тепер — с. Корчик у Шепетівському р-ні на Хмельниччині) (див.: Селянський рух... — С. 411, 451, 459; Баранович О. Залюднення Волинського воєводства... — С. 125; АЮЗР. — Ч. 6. — Т. 1. — С. 440-442, а також: Заяць А. Урбанізаційний процес на Волині в XVI — першій половині XVII століття. — Львів, 2003. — С. 84, 110, 112, 115 та ін.; Атаманенко В. Міста Заславщини на початку XVII ст. // *Метафора спільного дому*... — С. 32-38).
- 123 Януша Янушовича Заславського, який у 1609 – 1629 рр. обіймав уряд волинського воєводи (Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 309).
- 124 Те ж, що й Красностав. Див. прим. до запису N 25.
- 125 Див. примітку до запису N 7.

ПУСТОВИЙ О.
м. Київ

біями впливу
столитої. Нага
експансію на у
топичення» міс
(з XIX ст.) і ли
укових дослідж
під сумнів.

До розгляд
ність представ
ходив з Люблін
на руські землі
лави. Йдеться п

Перші пред
кими землями
за родовою тра
королівських д
вучи тут певн
визнач місцевості
від них перші в

Першим пр
Миколая Ян (с
та успішній ка
шляхетське кол
Стартом вл
ба, що розпоча
Габсбургів.

Разом з бат
Стефана Батор
додатково підв
вом – великим
Наступною
від 1582 року у